

ŽEMĖS ŪKIO PLĖTROS GEROJI PATIRTIS

įgyvendinant Lietuvos kaimo plėtros
2014–2020 m. programą

Žemės ūkio plėtros geroji patirtis įgyvendinant Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programą.

Leidinyje apžvelgiami 2014–2020 m. laikotarpio žemės ūkio pokyčiai ir investicinės paramos svarba, pateikiami konkretūs sėkmingai įgyvendintų projektų, finansuojamų Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos lėšomis, pavyzdžiai.

Programa finansuojama iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai ir Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto.

TURINYS

Apie leidinį	4
2022 m. žemės ūkio rezultatai	5
Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programa	9
Pokyčiai žemės ūkyje 2014–2022 m.	15
Augalininkystė	15
Gyvulininkystė	41
Parama investicijoms į žemės ūkio sektorius	63

Apie leidinį

Technologinis atsinaujinimas ir ūkių modernizavimas lemia žemės ūkio verslo konkurencingumo didinimą. Pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programą (KPP 2014–2020 m.) vienas svarbiausių prioritetų – didinti Lietuvos ūkių perspektyvumą ir visų tipų žemės ūkio veiklos konkurencingumą. Taip pat skatinti inovacines ūkių technologijas ir tvarų miškų valdymą. Šiam prioritetui įgyvendinti skirta 40,1 proc. KPP 2014–2020 m. lėšų.

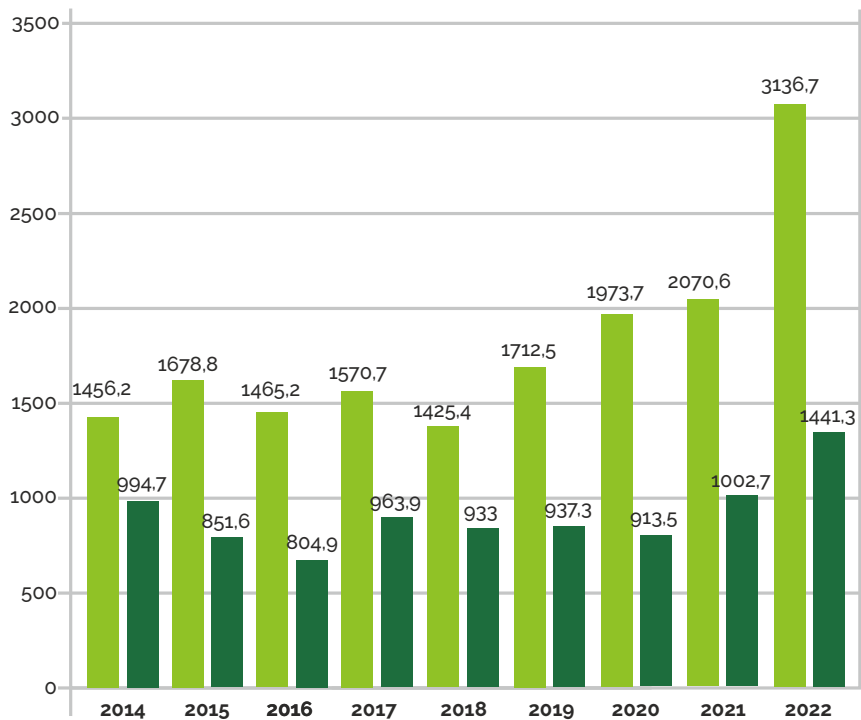
Šiame leidinyje atskleidžiami žemės ūkio gamybinių rezultatų pokyčiai 2014–2022 m. laikotarpiu, pristatomi augalininkystės, gyvulininkystės, daržininkystės, sodininkystės, jaunųjų ūkininkų, smulkiųjų ūkių technologinio atsinaujinimo ir modernizavimo projektų, finansuotų KPP 2014–2020 m. lėšomis, gerieji pavyzdžiai.

Leidinyje parengtas vadovaujantis Valstybės duomenų agentūros, Nacionalinės mokėjimo agentūros statistine informacija. Taip pat remiamasi atliktais Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos įgyvendinimo vertinimais.

Leidinyje bus naudingas visiems, kas domisi Lietuvos žemės ūkio aktualijomis.

2022 m. žemės ūkio rezultatai

Bendroji žemės ūkio produkcija, mln. Eur

2,2 karto

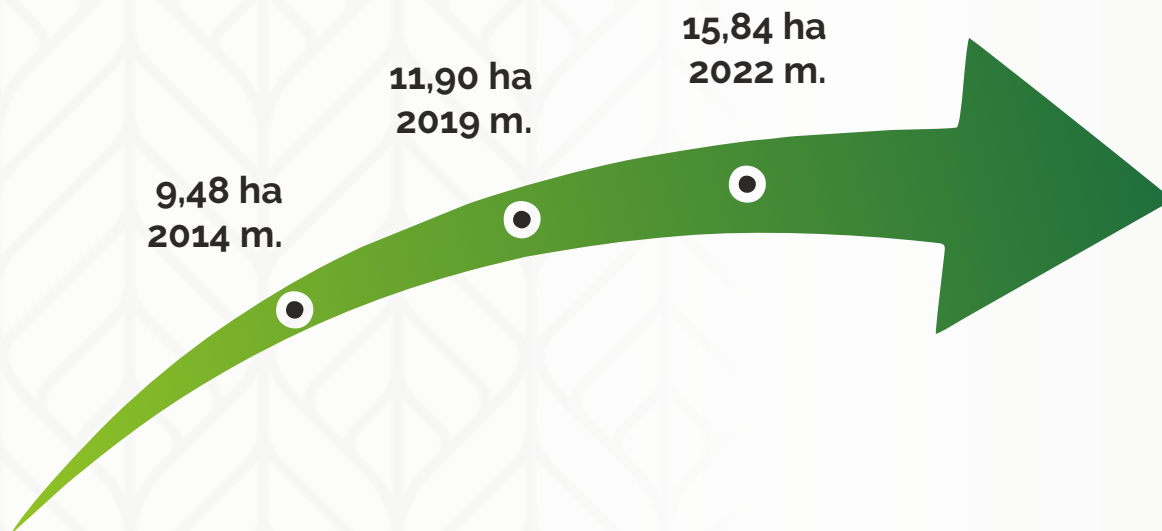
Augininkystės produkcija

1,5 karto

Gyvulininkystės produkcija

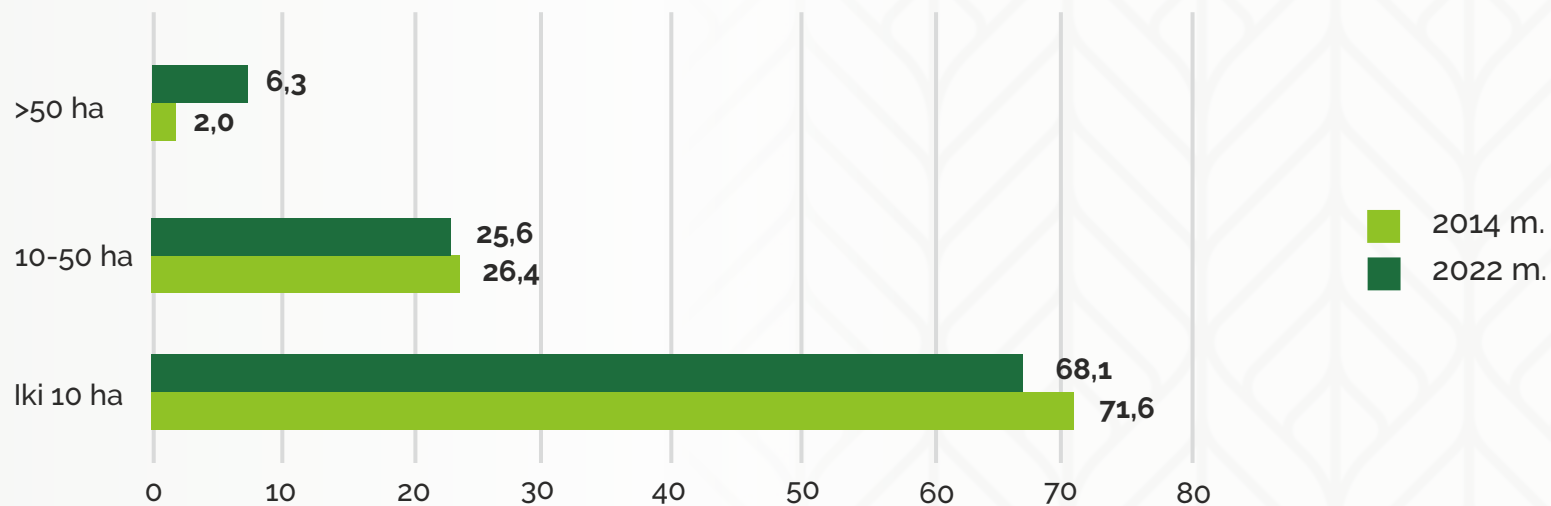
Šaltinis: sudaryta pagal Valstybės duomenų agentūros duomenis.

Vidutinis ūkininko ūkio dydis

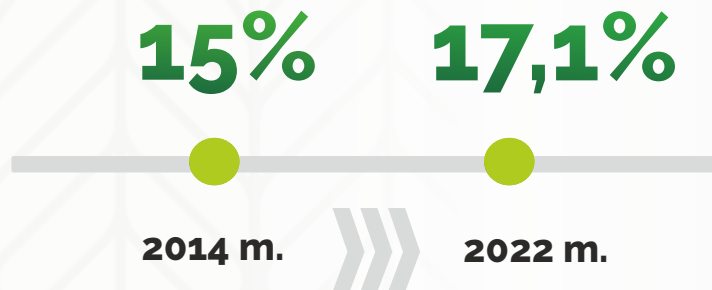
Šaltinis: sudaryta pagal Ūkininkų ūkių registro duomenis.

Ūkininku ūkiu struktūra pagal dydį, proc.

Šaltinis: sudaryta pagal Ūkininkų ūkių registro duomenis.

Jaunųjų ūkininkų dalis bendrame ūkininkų skaičiuje

Šaltinis: sudaryta pagal Ūkininkų ūkių registro duomenis.

Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programa

Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programa buvo patvirtinta 2015 m. vasario 13 d. Europos Komisijos sprendimu C(2015)842, su paskutiniu pakeitimu, patvirtintu 2023-06-20 EK sprendimu Nr. C(2023)4287 (Programos versija 16.1).

Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos priemonių, skirtų žemės ūkio sektoriaus gyvybingumui ir atsparumui didinti, įgyvendinimas 2014–2022 m.

KPP 2014–2020 m. įgyvendinti, kartu su pereinamojo laikotarpio 2021–2022 m. finansavimu, skirta beveik **2,85 mlrd. eurų**, iš kurių:

2,1 mlrd. eurų iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP);

139,9 mln. eurų iš Europos Sąjungos ekonomikos gaivinimo priemonėms atsigavimui po COVID-19 krizės paremti lėšų (EURI);

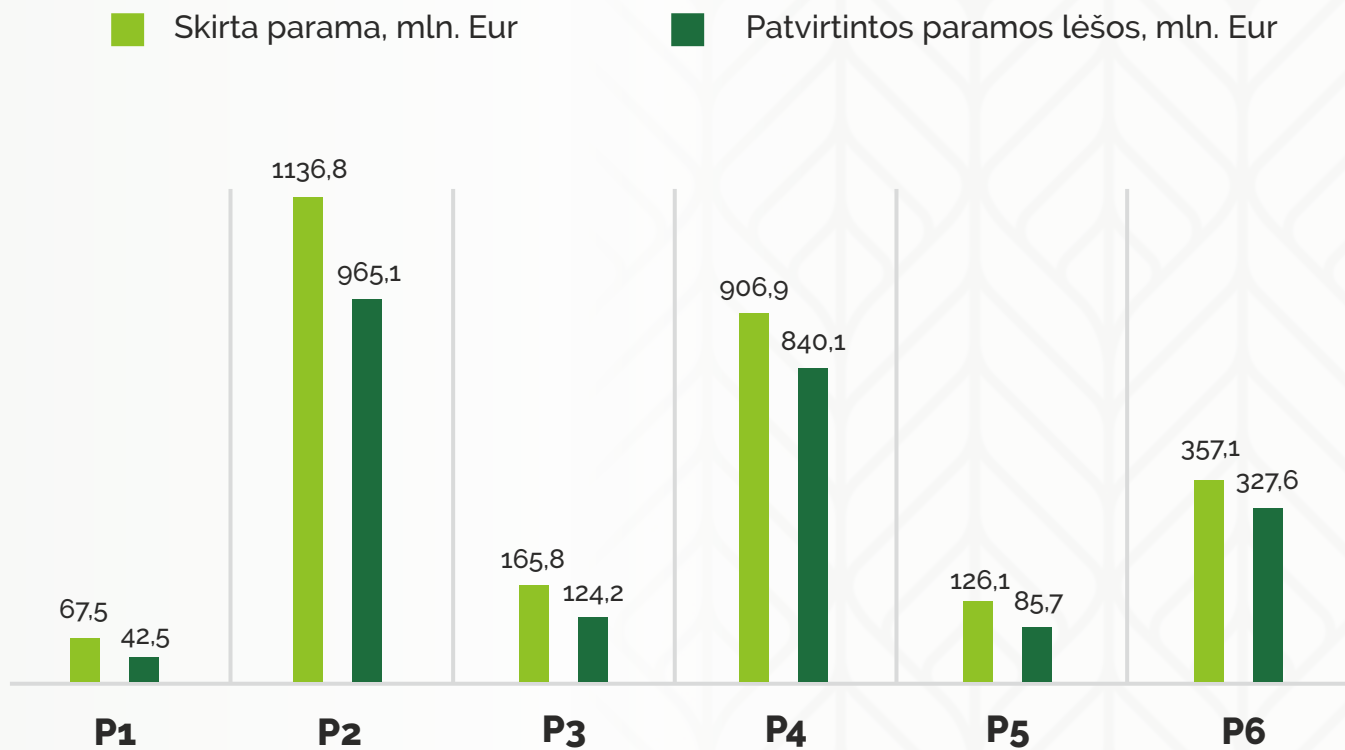
609 mln. eurų iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto.

Pagal KPP 2014–2020 m. patvirtintos paramos suma siekė beveik 2 489 mln. eurų ir sudarė 87 proc. visų skirtų paramos lėšų.

Projektai, finansuojami KPP 2014–2020 m. lėšomis, turi būti baigti įgyvendinti iki 2025 m.

Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos prioritetai (P)

- 1** Žinių perdavimo ir inovacijų žemės ūkio, miškininkystės sektoriuose ir kaimo vietovėse skatinimas
- 2** Didinti ūkių perspektyvumą ir visų tipų žemės ūkio veiklos konkurencingumą visuose regionuose, taip pat skatinti inovacines ūkių technologijas ir tvarų miškų valdymą
- 3** Skatinti maisto tiekimo grandinės organizavimą, įskaitant žemės ūkio produktų perdirbimą ir rinkodarą, gyvūnų gerovę ir rizikos valdymą žemės ūkyje
- 4** Atkurti, išsaugoti ir pagerinti su žemės ūkiu ir miškininkyste susijusias ekosistemas
- 5** Skatinti efektyvų išteklių naudojimą ir remti perėjimą prie klimato kaitai atsparios mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos žemės ūkio, maisto ir miškininkystės sektoriuose
- 6** Skatinti socialinę įtrauktį, skurdo mažinimą ir ekonominę plėtrą kaimo vietovėse

Šaltinis: sudaryta pagal NMA duomenis.

Investicinės priemonės, skirtos ūkių ekonominės veiklos rezultatams gerinti, palankesnėms sąlygoms ūkių restruktūrizavimui ir modernizavimui sudaryti ir kartu kaitai žemės ūkyje palengvinti pagal KPP 2014–2020 m. antrąjį prioritetą (P2)

Investicijos į materialųjį turą

Veiklos sritys:

4.1 „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“

4.3 „Parama investicijoms į infrastruktūros, susijusios su žemės ūkio ir miškininkystės plėtra, modernizavimą ar pritaikymą“

Ūkio ir verslo plėtra

Veiklos sritys:

6.1 „Parama jaunųjų ūkininkų įsikūrimui“

6.3 „Parama smulkiesiems ūkiams“

Šaltinis: sudaryta pagal NMA duomenis.

**Parama
investīcijoms
ī žemēs
ūkio valdas
skirta 4528
ūkiams**

**Parama
smulkiesiems
ūkiams skirta
6659 ūkiams**

**Parama
žemēs ūkio
verslui
pradēti gavo
1401 jaunasis
ūkininkas**

Šaltinis: sudaryta pagal NMA duomenis.

Įgyvendinant KPP 2014–2020 m. antrąjį prioritetą iki 2022 m. pabaigos suteikta parama

Pagal KPP 2014–2020 m. priemonės „Investicijos į materialųjį turtą“ veiklos sritį „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“ paramos lėšos pasiekė 4528 žemės ūkio valdas. Jose įgyvendinti 5973 projektai. Paramos lėšos naudotos naujos žemės ūkio technikos, įrangos, technologinių įrengimų, skirtų specializuoto žemės ūkio sektoriaus pirminiams žemės ūkio produktams apdoroti ar perdirbti ir paruošti realizacijai, įsigyti. Taip pat finansuota būtinų pastatų ar statinių statyba, rekonstravimas ar kapitalinis remontas ir kt.

Iš jų 3453 projektai įgyvendinti gyvulininkystės ir 1823 – augalininkystės ūkiuose.

Ūkininkai iki 40 metų amžiaus sudarė 62,2 proc. visų paramą investicijoms į žemės ūkio valdas gavusių pareiškėjų. Bendra įgyvendintiems ūkių modernizavimo projektams išmokėta parama – 418 mln. eurų.

Pagal KPP 2014–2020 m. priemonės „Investicijos į materialųjį turtą“ veiklos sritį „Parama investicijoms į žemės ūkio ir miškininkystės infrastruktūros plėtrą ir pritaikymą“ buvo įgyvendinta 319 projektų. Iš jų 311 skirti žemės ūkio vandentvarkos ir 8 – žemės konsolidacijos gerinimui.

Bendra investicijoms į šiuos infrastruktūros projektus išmokėta parama – 91 mln. eurų.

Pagal KPP 2014–2020 m. priemonės „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos sritį „Parama jaunųjų ūkininkų įsikūrimui“ parama suteikta 2722 jauniems ūkininkams. Iš jų 1401 jaunas ūkininkas jau 2022 m. pabaigoje buvo pabaigęs įgyvendinti projektus. Bendra jaunųjų ūkininkų pabaigtiems projektams išmokėta parama – 59,6 mln. eurų.

Pagal KPP 2014–2020 m. priemonės „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos sritį „Parama smulkiesiems ūkiams“ parama suteikta 6659 smulkiesiems ūkiams, iki 2022 m. pabaigos pabaigusiams įgyvendinti projektus. Ūkininkai iki 40 metų amžiaus sudarė 45,1 proc. visų paramą gavusių smulkiųjų ūkių.

Projektus pabaigusiams smulkiesiems ūkininkams bendra išmokėta parama – 63,4 mln. eurų

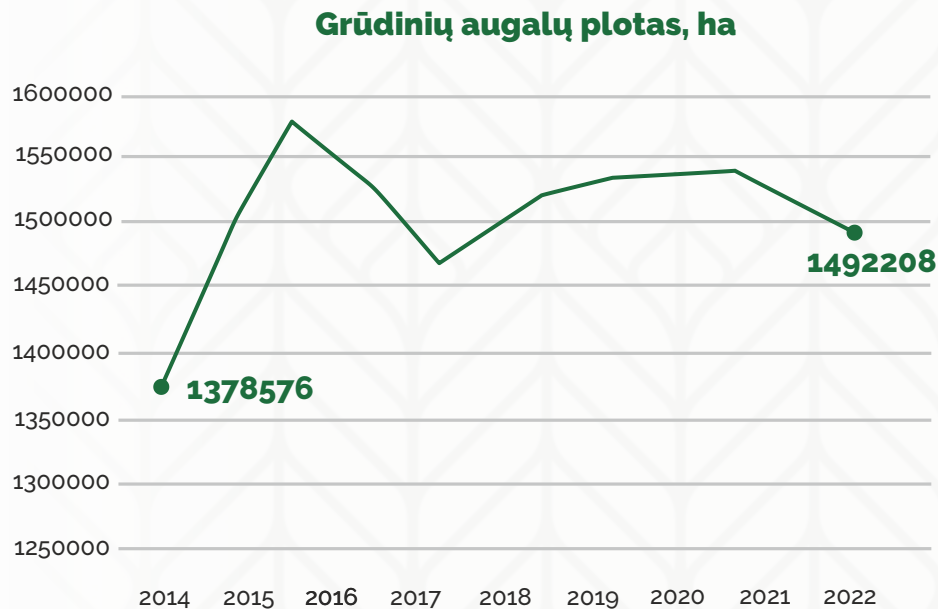
Pokyčiai žemės ūkyje 2014–2022 m.

Igyvendinant Lietuvos kaimo plėtros 2014–2022 m. programą toliau vyko žemės ūkio sektoriaus struktūriniai ir produktyvumo pokyčiai, ryškėjo žemės ūkio sektoriaus regioninė specifika.

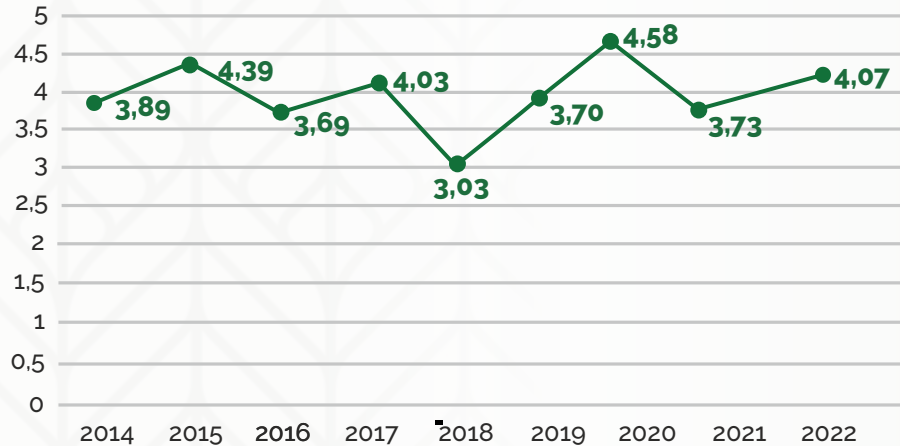
AUGALININKYSTĖ

GRŪDININKYSTĖ

Tiek pagal pasėlių deklaravimo duomenis, tiek pagal užimamą dalį visoje žemės ūkio produkcijoje, daugiausia ūkių Lietuvoje plėtoja grūdinininkystę. 2014–2022 m. laikotarpiu augo tiek grūdinių augalų plotas, tiek derlingumas.

Grūdinių augalų derlingumas, t/ha

**53,3 proc. grūdinių augalų
ploto yra Šiaulių, Panevėžio ir
Kauno apskrityse**

Nors Lietuvoje pakankamai geros sąlygos grūdų derliui užauginti, visgi grūdų augintojai susiduria su klimato kaitos, kenkėjų ir ligų keliamais iššūkiais. Jiems mažinti būtina investuoti į technologijų vystymąsi, skaitmeninimą ir tikslinę žemdirbystę.

Fizikai pagrindine veikla tapo žemės ūkis

Ignas Hofmanas
Radviliškio rajonas
Augalininkystė: Grūdininkystė

**Parama: KPP 2014–2020 m. priemonės
„Investicijos į materialųjį turtą“ veiklos
sritis „Investicijos į žemės ūkio valdas“**

„Kauno technologijos universitete baigiau taikomosios fizikos bakalauro studijas, o magistrantūros studijose gilinausi į termoinžineriją. Šia sritimi domėjausi ir doktorantūros studijose. Ūkininkavimui reikalingų žinių įgijau lankydamasis įvairiuose seminaruose, bendraudamas su kitais ūkininkais ir, be abejo, iš patirties. Tėtis ūkininkavo nuo 1993 metų, tad jam padėdavau tiek mokydamasis vidurinėje mokykloje, tiek ir studijuodamas. Taigi ūkininkavimo ėmiausi be didelių išankstinių planų ir strategijų, viskas įvyko natūraliai“, – pasakoja Radviliškio rajone, Šiaulėnuose ūkininkaujantis dr. Ignas Hofmanas.

Parama ūkio įkūrimui

„Ūkininkauti pradėjau 2009 metais. Gavęs iš tėvų 22 ha žemės nusprendžiau imtis grūdininkystės. Pradėti savarankiškai ūkininkauti paskatino pagal KPP 2007–2013 m. skiriama parama jaunujų ūkininkų įsikūrimui. 2011 m. man buvo skirta 40 tūkst. eurų parama. Tada įsigijau traktorių. Pirkau galingesnę, negu galėjau įsigyti už skirtą paramą, todėl teko pridėti nemažai ir nuosavų lėšų. Tačiau ši parama man buvo labai svarbi ir ženkli. Kai jaunas žmogus imasi ūkininkavimo, realiai jis neturi jokios darbui reikalingos technikos ir padargų. Parama jaunojo ūkininko įsikūrimui ir tada, ir dabar padeda gerą pamatą, jeigu priimami teisingi sprendimai“, – paramos svarbą akcentuoja Ignas Hofmanas.

Statinys padargams ir sėklų valymo linija

Antra parama ūkininkas pasinaudojo pagal KPP 2014–2020 m. „Ūkyje reikia įvairios technikos ir padargų. Nemažai jų įsigijau už nuosavas lėšas. Technikos ir padargų kaupėsi vis daugiau, bet neturėjau jų kur laikyti. Buvo reikalingas pastatas. 2018 metais įgyvendinau projektą, finansuojamą pagal šios programos priemonės „Investicijos į materialųjį turtą“ veiklos sritį „Investicijos į žemės ūkio valdas“.

Paramos intensyvumas – 60 proc. Kaip jaunajam ūkininkui intensyvumas buvo padidintas 10 procentų. Apie 185 tūkst. eurų investavau į žemės ūkio technikos ir padargų saugojimui skirtą pastatą statybą. Pasinaudodamas kita paramos dalimi įsigijau sėklų valymo liniją. Ji skirta smulkioms sėkloms valyti. Kadangi ūkyje auginu ir įvairias smulkiagrūdes kultūras, dabar rinkai tiekiu aukštesnės vertės produktą“, – pažymi Ignas.

Sukūrė paklausą turinčią paslaugą

2019 m. Ignas Hofmanas ėmėsi naujo projekto, kuriam taip pat pasinaudojo KPP 2014–2020 m. parama. Ji suteikta pagal vietos veiklos grupės „Radviliškio lyderis“ vietos plėtros strategijos 2016–2023 m. I prioriteto „Socialinio verslo vystymas ir vietos produkcijos pridėtinės vertės didinimas“ priemonę „Ūkio ir verslo plėtra geriau panaudojant vietos išteklius“.

Ūkininkui buvo skirta 60 tūkst. eurų parama. Šios lėšos investuotos į Radviliškio rajono mastu unikalios paslaugos sukūrimą – buvo nupirktas optinė grūdų rūšiavimo įranga. „Šia paslauga naudojosi ne tik Radviliškio, bet ir kitų rajonų ūkininkai. Ir dabar ši paslauga paklausi“, – teigia ūkininkas.

Prioritetas – augalų įvairovei

Dabar Ignas Hofmanas dirba apie 200 ha žemės, nes 2022 metais savo ūkį praplėtė, perimdamas tėvo turėtas žemes. Apie 60 proc. ploto skiria tradicinių kultūrų – kviečių, miežių, rapsų, taip pat pupų ir žirnių auginimui. Grūdinių kultūrų vidutinis derlingumas – apie 6 tonos iš ha.

Apie 60 ha užsėja kitomis įvairiomis kultūromis. Augina kmynus, daugiamečių žolių sėklas. „Kelerius metus pasėdavau ir kanapių, bet vėliau jų atsisakiau, nes nebuvo paklausos jų sėklinei medžiagai, – sako pašnekovas ir priduria. – Mane visada domino ne tik tradicinės, bet ir naujos netradicinės kultūros. Jų įvairovė praplečia geros sėjomainos galimybes, padeda ūkiui gauti stabilesnes pajamas.“

Ignas Hofmanas 2023 m. pr. išrinktas Lietuvos žemės ūkio tarybos pirmininku. Jis yra Lietuvos ūkininkų sąjungos vicepirmininkas, Radviliškio krašto ūkininkų sąjungos vadovas, Lietuvos grūdų augintojų asociacijos tarybos narys.

Daugiamečių žolių sėklas parduoda įmonėms, pagal iš anksto, dar prieš sėją, pasirašytas sutartis. „Kmynus parduodu be išankstinių pardavimo sutarčių, nes jų derlingumas sunkiai prognozuojamas. Naudoji tą pačią technologiją, bet vienais metais iš hektaro prikuli apie toną kmynų, o kitais vos 300 kilogramų. Kadangi rinkoje gan didelė kmynų paklausa, jų derlių ir be išankstinių sutarčių realizuoju“, – patirtimi dalijasi ūkininkas.

Žemės ūkis didele dalimi priklauso nuo gamtos sąlygų. Igno Hofmano manymu, svarbi rizikos, kylančios dažniausiai dėl gamtos išdaigų, suvaldymo priemonė yra pasėlių draudimas. „Pastaruoju metu draudimo sistema gerai veikia. Ištikus ekstremaliai situacijai operatyviai įvertina ūkininko patirtą žalą ir be didesnių vargų ją atlygina. Labai gerai, kad dalis draudimo įmokų yra kompensuojama iš KPP 2014–2020 m. priemonės „Rizikos valdymas“. Ir aš pats draudžiuosi pasėlius. Be abejo, jei nebūtų kompensacijos, draudimas ūkininkui būtų pakankamai didelė finansinė našta, – pabrėžia Ignas Hofmanas.

Kiekviena parama ar išmoka ūkininkams yra labai svarbi ir naudinga, nes galime įsigyti naujesnės ir modernesnės technikos bei įrangos ir taip susimąžinti produkcijos gamybos savikainą. Be paramos, tokia technika, kokia dirba Lietuvos ūkininkai, būtų sunkiai įperkama, o nusipirkus jos atsipirkimo laikas būtų nepalyginamai ilgesnis.“

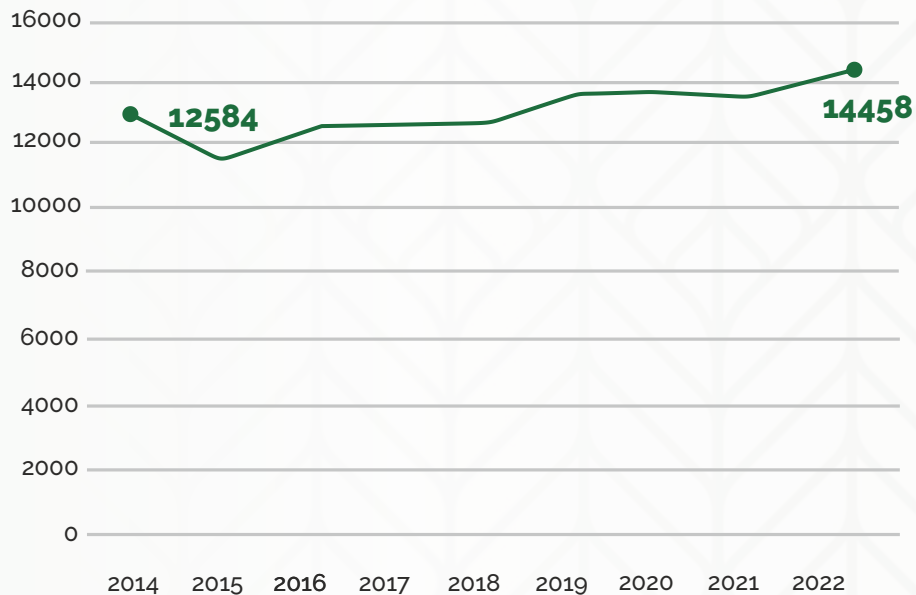

DARŽININKYSTĖ

Lietuvoje, nors galima užauginti beveik visas vietas rinkai reikalingas daržoves, išskyrus pačias ankstyviausias, kurios, net ir auginamos šiltnamiuose, būna vėlyvesnės už importuotas, daržovėmis apsirūpinama nepakankamai.

2015 m. sumažėjęs daržovių plotas, 2016 m. pradėjo augti. Tam įtakos turėjo ir nuo 2015 m. pradėtos mokėti susietosios su gamyba tiesioginės išmokos ūkininkams, auginantiems daržoves, išskyrus ankštines.

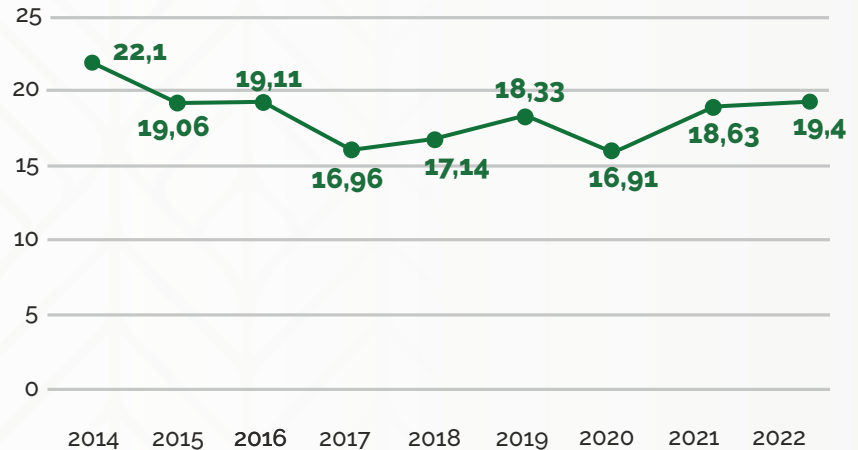
Daržovių plotas, ha

Daržininkystėje, kaip ir kitose augalininkystės šakose, jaučiamas klimato kaitos poveikis. Be to, Lietuvoje vyrauja smulkūs daržovių ūkiai.

Smulkiesiems daržovių augintojams yra sudėtinga įsirengti drėkinimo sistemas, jie dažnai netaiko šiuolaikinių auginimo technologijų, todėl nepalankios klimatinės sąlygos gerokai sumažina jų auginamų daržovių derlingumą ir atitinkamai derlių.

Daržovių derlingumas, t/ha

Šaltinis: Valstybės duomenų agentūra.

49,7 proc. daržovių ploto auginama Kauno, Šiaulių ir Vilniaus apskrityse

Pirmąją parama nenusivylė

Dalia Vitėnienė
Ignalinos rajonas
Augalininkystė. Daržininkystė

Parama: KPP 2014–2020 m. priemonės „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos sritis „Parama smulkiesiems ūkiams“

Dalia ir Darius Vitėnai, ūkį plėtojantys Baltarusijos pasienyje esančiame Tverėčiaus miestelyje, pirmąją paramą gavo po dvidešimties metų ūkininkavimo, nes ilgą laiką nesiryžo naudotis ūkininkams teikiamomis finansinėmis galimybėmis.

Plėtoja daržininkystės ūkį

„Dar vaikai buvo maži, kai pradėjau ūkininkauti. Iš pradžių ūkis buvo registruotas mamos vardu, paskui aš jį perėmiau. Apie dvidešimt metų ūkininkauju, bet nuo pirmųjų ūkininkavimo dienų nei aš, nei mano vyras Darius nekūrėme su ūkiu susijusių didelių planų“, – atvirauja Dalia Vitėnienė.

Pasak jos, ūkininkavimas jiems buvo gyvenimo būdas. Kaip ir nemaža Lietuvos kaimo gyventojų dalis, Vitėnai savo šeimos poreikiams laikė vieną–kitą karvutę, kelis paršiuokus, pulkelį vištų, pasiaugino daržovių. „Kol vaikai augo, daugiau ir maisto, ir didesnių pajamų reikėjo, todėl ir stengėmės kiek galėdami visko patys užsiauginti. Iš pradžių ūkininkavome nuomojamuose ploteliuose, paskui vyras paveldėjo savo tėvų žemę.– ūkio plėtrą apžvelgia Dalia. – Dabar turime 8,8 ha žemės. Karvių nebelaikome. Prasidėjus afrikiniam kiaulių marui buvome priversti atsisakyti ir paršiuokų. Tik pusšimtį vištų turime. Dar vyras augino Lietuvos juodgalves avis, bet šią vasarą didelę jų dalį vilkai išskerdė. Tiesiog pačiame Tverėčiuje, tarp gyvenamųjų namų įsisuko. Vienas išskerdė lauke, kitas – tvarte. Kelios avys išliko, bet, matyt, jų nebeauginsime.“

Pagrindinė Dalios ir Dariaus Vitėnų ūkininkavimo kryptis – daržininkystė. Augina morkas, burokėlius, žeminius ridikus, kopūstus, bulves. Dalį dirbamo ploto užsėja avižomis, kviečiais, miežiais, bet beveik visi grūdai – pašaras vištoms ir avims. Pardavimui lieka tik nedidelė dalis. Plotelį turimos žemės skiria pievoms.

Paskatino bendradarbė

„Ilgą laiką su vyru stengėmės į paramas nelįsti. Gąsdino penkerių metų įsipareigojimai, nes nežinai, kaip tau seksis. Stabdė ir kompensacinis paramos teikimas. Pirma turi projektą įgyvendinti, o paskui gauni pinigų. Tad reikalingą techniką ir padargus pirkome pasinaudodami banko kreditais, – pasakoja pašnekovė. – Gerai, kad KPP 2014–2020 m. laikotarpiu smulkiesiems ūkiams įsipareigojimų laikas buvo netaikomas ir kad 80 proc. skirtos paramos buvo išmokama avansu.“

Tačiau, kaip juokauja moteris, apsispręsti padėjo ne tie pokyčiai, bet bendradarbė, kuri jau buvo gavusi paramą. Ji ir padaršino Dalią teikti paraišką. „2021 metais pateikiau paraišką pagal KPP 2014–2020 m. priemonės „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos sritį „Parama smulkiesiems ūkiams“. 2022 metais man buvo skirta **15 tūkst. eurų parama**. Prieš pradėdant įgyvendinti projektą man avansu buvo išmokėta 80 proc. paramos. Baigusi projektą gavau ir likusią sumą.“

Pasinaudodama paramos lėšomis nusipirkau:

Diskinį skutiką

Bulvių sodinimo mašiną ir kasimo kombainą

Purkštuvą

Modernesnę plūgą

Kaupikus

– įsigytus žemės dirbimo padargus ir techniką vardija Dalia Vitėnienė. – Mums su Dariumi parama buvo labai naudinga. Įsigyta technika labai palengvino mudviejų darbą. Hektarą bulvių su kasimo kombainu per dvi dienas dviese nukasėme. Nebereikia samdyti būrio žmonių, juo labiau, kad pas mus, nors ir kaimo vietovė, nelabai ir yra ką pasisamdyti.“

Planuose – daržovių sandėlis

Nors didelę dalį užaugintų daržovių Vitėnai suvartoja patys, nes, pasak Dalios, jas mėgsta ne tik šeimos nariai, bet ir avys bei vištos, vis tik dalis derliaus lieka ir pardavimui. Daržoves parduoda iš namų. Dalį kopūstų užraugia ir realizuoja jau raugintus. „Kitų galimybių parduoti užaugintas daržoves kaip ir neturime. Mums ir iki Ignalinos geras kelio gabalas, ką jau bekalbėti apie Vilnių. Kadangi neturime sandėlio daržovėms laikyti, kiek rudenį parduodame, tiek ir gerai, – smulkaus ūkio galimybes apibūdina ūkininkė. – Sūnus, nors baigęs inžinerinius mokslus, imasi ūkininkavimo. Jam 1,3 ha žemės perdavė močiutė. Jis taip pat ėmėsi daržininkystės. Augina bulves. Pasinaudodamas smulkiesiems ūkiams skirta parama nusipirko traktorių – modernesnį ir galingesnį nei mudviejų su Dariumi 2006-aisiais už paskolą įsigytasis.“

Pirmoji parama ūkininkę padaršino imtis naujų sumanymų. „Pagal Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginį planą parama teikiama bendradarbiavimo skatinimui. Su sūnumi ketiname teikti paraišką pagal šią priemonę, nes norime pasistatyti daržovių sandėlį, – planais pasidalija Dalia Vitėnienė. – Gyvenimo kaime be žemės, be rankų panardinimo į purią dirvą pavasarį, be valandų, praleistų prie vasaros ir rudens darbų, neįsivaizduoju. Aš gi kiekvieną kopūsto sėklelę į atskirus indelius pasėju, kad į dirvą pasodinti daigeliai lengviau įsitvirtintų, permainingus vasaros orus lengviau atlaikytų“

” „Išties ūkininkavimui reikalingas potraukis. Be jo, ūkio neišlaikysi“, – sako daržininkystę plėtojanti Dalia Vitėnienė. “

Sukurta sertifikuotų sėklinių bulvių internetinė parduotuvė

*Petro Vasiliausko ūkio
komercijos direktorė
Rugilė Gikarė*

Petro Vasiliausko ūkis
Klaipėdos rajonas
Augalininkystė. Daržininkystė

**Parama: KPP 2014–2020 m. priemonės
„Bendradarbiavimas“ veiklos sritis „Parama
trumpų tiekimo grandinių ir vietos rinkų
skatinimui vietos lygmeniu“**

COVID-19 paskatino ieškoti naujų formų

Klaipėdos rajone plėtojamas Petro Vasiliausko bulvių sėklininkystė ūkis įkurtas 1998 m. Beveik 100 ha ūkyje kiekvienais metais užauginama ir sertifikuojama 2–3 tūkst. tonų sėklinių bulvių. Sėklines bulves perkančių klientų patogumui 2022 m. sukurta sertifikuotų sėklinių bulvių internetinė parduotuvė seklinesbulves.lt.

Iki pandemijos ūkininkas savo užaugintas sėklines bulves parduodavo įvairiose sėklomis prekiaujančiose parduotuvėse. Ieškoti naujų produkcijos realizavimo formų paskatino prasidėjusi COVID-19 pandemija.

„Kaip ir kiekvienais metais, taip ir 2020-aisiais, sėklines bulves tiekėme parduotuvėms, su kuriomis siejo ne vienerių metų bendradarbiavimas. Deja, tų metų kovo 16 dieną visos fizinės parduotuvės mėnesiui buvo uždarytos. Kai jos pradėjo dirbti, mūsų produkcija dėl netinkamo laikymo jau nebetiko prekybai. Jas teko utilizuoti. Iš ūkio taip pat savo sėklinių bulvių negalėjome parduoti, nes buvo apribotas judėjimas tarp regionų. Reikėjo skubiai rasti tiesioginį kontaktą su klientais. Vienas būdų tiesioginiam kontaktui su klientais – internetinė parduotuvė“, – pasakoja Petro Vasiliausko ūkio komercijos vadovė Rugilė Gikarė.

„Įgyvendinant projektą sukurta internetinė parduotuvė – galimybė šalies ūkininkams pristatyti naujausias ir derlingiausias bulvių veisles“, – teigia Petro Vasiliausko ūkio komercijos vadovė Rugilė Gikarė.

Sutrumpintas kelias iki pirkėjo

Internetinės parduotuvės kūrimas susijęs su nemažomis investicijomis. Neužtenka sukurti virtualią erdvę prekybai, reikalingas ir produkcijos paruošimas naujai prekybos formai. „Išnagrinėję visas sumanyto projekto finansavimo galimybes, nusprendėme teikti paraišką paramai pagal KPP 2014–2020 m. „Bendradarbiavimo“ priemonės veiklos sritį „Parama trumpų tiekimo grandinių ir vietos rinkų skatinimui vietos lygmeniu“. Petras Vasiliauskas paraišką teikė kartu su partneriais – ūkininkais Dalia Vasiliauskiene ir Evaldu Vasiliausku, savo ūkiuose taip pat auginančiais bulves. 2021-aisiais projektui įgyvendinti buvo skirta 120 tūkst. eurų parama. Paramos intensyvumas – 60 proc. Pasinaudojant paramos lėšomis buvo įsigyta produkcijos paruošimo realizacijai reikalinga technika. Ūkiui nupirkta inovatyvi automatinė bulvių rūšiavimo mašina, aptinkanti ir atskirianti pažalėjusias bulves, akmenis, dirvožemio grumstus ir kitus svetimkūnius, taip pat fasavimo mašina, kuri bulves gali supakuoti į 5–25 kg tinklinius maišus, elektrinis krautuvas, – pasirengimą internetinei prekybai apžvelgia Rugilė Gikarė. – 40 proc. ūkio indėlis į šį projektą – internetinės parduotuvės sukūrimas.“

Internetinėje parduotuvėje klientas gali rinktis iš beveik 15 pasiūlymų. „Mes esame sėklinių bulvių auginimo lyderiai ir stengiamės Lietuvoje paskleisti kaip galima daugiau bulvininkystės sektoriaus naujovių. Orientuojamės į naujas, didelio derlingumo, ligoms atsparias bulvių veisles, tinkančias mūsų klimatui, – pabrėžia pašnekovė ir pasidžiaugia, kad internetinė parduotuvė greitai pelnė klientų pripažinimą. – Pandemija, matyt, paspartino virtualios erdvės atėjimą į mūsų gyvenimą. Ja puikiai naudojasi ir jaunesnio, ir garbingesnio amžiaus pirkėjai. Internetinė parduotuvė turi per 2 tūkst. unikalių pirkėjų ir daugiau kaip 6 tūkst. pirkimų, nes kai kurie klientai bulves perka kelis kartus, kiti jas nupirkti padeda savo kaimynams, giminaičiams, kuriems mažiau pažįstama virtuali erdvė.“

Internetinėje parduotuvėje nupirktos bulvės nuvežamos iki kliento namų durų. Mažiausias kiekis – 100 kg. Tokio kiekio sėklinių bulvių užtenka apšodinti 4 arams. Vidutinis internetu perkamų bulvių kiekis – apie vieną toną. Taigi internetinė parduotuvė ne tik galimybė ūkininkui realizuoti užaugintą produkciją, bet ir pagalba smulkiesiems ūkiams, nes negaišdami laiko jie gali įsigyti naujausių ir derlingiausių veislių sėklinių bulvių. Stambieji ūkiai sėklines bulves įsigyja sudarydami su P. Vasiliausko ūkiu pirkimo sutartis ir jiems reikalingas didelis kiekis nuvežamas didelėmis krovininėmis mašinomis.

Iš internetinėje parduotuvėje paliktų klientų atsiliepimų

Patogus būdas įsigyti sėklą nekeliant kojos iš namų. Prekes gavau kartu su trumpu aprašymu ir sertifikatais. Platesnę informaciją apie veislę nesunkiai radau internete. Patiko ir kitiems rekomenduoju naudotis šia parduotuve. *Rasa S.*

Išsamus informacijos pateikimas apie veisles, greitas, kokybiškas ir tikslus pristatymas. Malonus bendravimas. *Nijolė K.*

Rugilės Gikarės teigimu, Petro Vasiliausko ūkis technologiškai pajėgus auginti dvigubai didesnę kiekį bulvių, deja, Lietuvos rinka tam per maža.

” „Sėklinių bulvių veislės yra intelektualinis selekcininkų sukurtas ir teisės aktais saugomas turtas, tad joms yra apribota platinimo teritorija. Drevernoje esančiame ūkyje užaugintos sėklinės bulvės gali būti parduodamos tik Lietuvoje, be selekcininko leidimo jų negalima eksportuoti“

– akcentuoja ūkio komercijos vadovė.

Planuose – daugiau paslaugų

„Projektas, finansuotas KPP 2014–2020 m. lėšomis, yra visapusiškai naudingas ir sėkmingas, tad dabar jau galvojame, kokias kitas paslaugas galėtume teikti savo klientams naudojantis internetine parduotuve. Kol kas esame kūrybinėje stadijoje, bet tikiu, kad mums pavyks praplėsti galimybes“, – apie planus užsimena Petro Vasiliausko ūkio komercijos vadovė Rugilė Gikarė.

SODININKYSTĖ

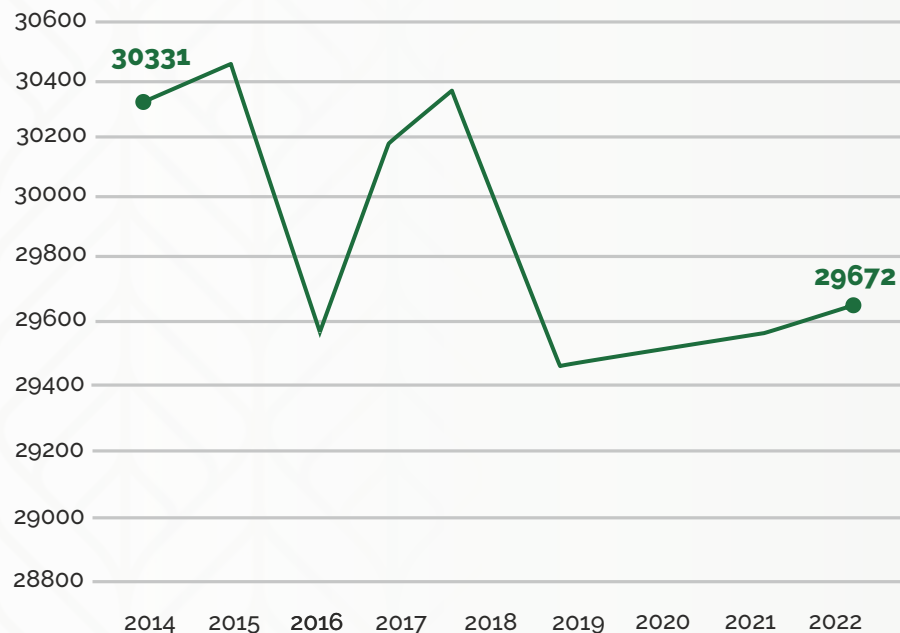
Kol kas Lietuvoje užauginti vaisiai ir uogos ne visiškai patenkina vietinės rinkos poreikius. Nauji sodai plečiami vangiai, nes tam, palyginti su kitomis augalininkystės sritimis, reikia ypač daug investicijų. Neužtenka įveisti sodą, reikia sukurti ir infrastruktūrą. Reikalingos saugyklos, rūšiavimo linijos, specializuota technika. Pajamos gaunamos tik po kelerių metų.

2022 m. pabaigoje sodai ir uogynai Lietuvoje užėmė apie 30 tūkst. ha.

Dažniausiai Lietuvos soduose auginama kultūra – obelys, uogynuose – juodieji serbentai.

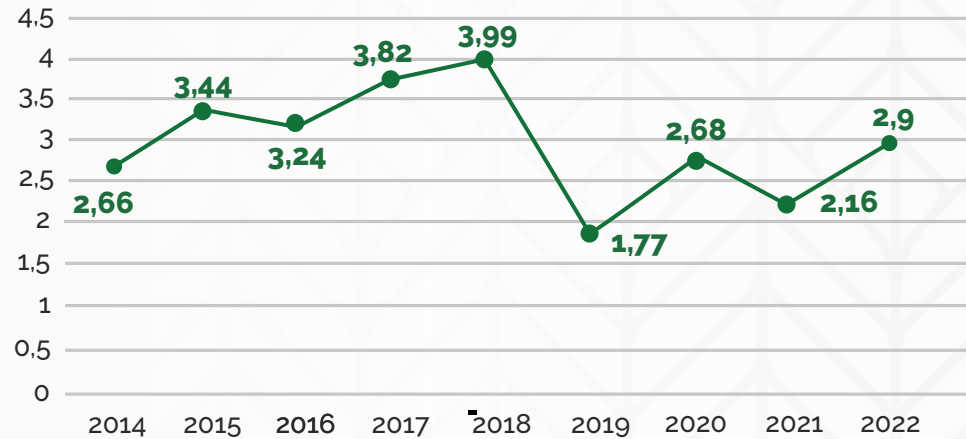
Lietuvoje yra 13 verslinių sodų, kurių plotas didesnis kaip 50 ha. Šie sodai sudaro beveik 5 proc. visų sodininkystės ūkių.

Sodų ir uogynų plotas, ha

Sodų ir uogynų derlingumas ir derlius labai priklauso nuo klimatinių sąlygų ir įvairių gamtinių reiškinių.

Sodų ir uogynų derlingumas, t/ha

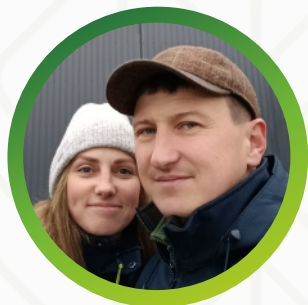

Šaltinis: Valstybės duomenų agentūra.

55,3 proc. sodų ir uogynų ploto yra Vilniaus, Kauno, Panevėžio, Utenos apskrityse

Atsistoti ant kojų padėjo parama

Erika ir Tomas Šimėnai
Ignalinos rajonas
Sodininkystės

Parama: KPP 2014–2020 m. priemonės „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos sritis „Parama smulkiems ūkiams“ ir priemonės „Bendradarbiavimas“ veiklos sritis „Parama smulkių ūkių bendradarbiavimui“

„Ūkininkauti pradėjome 2014 metais. Pradėjome nuo balto lapo močiutės duotoje žemėje. Pasinaudodami KPP 2014–2020 m. parama įsigijome sodininkystei reikalingą techniką ir įrangą, įsisteigėme sulčių spaudyklą“, – sako Ignalinos rajone, Maksimonių kaime sodininkystės ūkį plėtojantys Erika ir Tomas Šimėnai. 2022-aisiais tradiciniame Lietuvos ūkininkų sąjungos Ignalinos skyriaus konkurse „Metų ūkis“ jie pelnė trečiąją vietą.

Pradėjo nuo savadarbio traktoriaus

„Ūkininkauti pradėjome močiutės duotuose beveik 6 hektaruose. Iš jų 37 arus apsodinome česnakais, – ūkininkavimo pradžia apžvelgia Tomas Šimėnas. – Kelerius metus auginome česnakus. Bandėme auginti ir javus, bet tam mūsų plotas buvo per mažas, tad iš savo triūso pinigų neužsidirbome. Technikos neturėjome, ūkininkauti pradėjome savadarbiu traktoriumi, kurį vėliau pakeitė naudotas T-40. Kadangi atsirado galimybė įsigyti senų sodų, nusprendėme tuo pasinaudoti ir imtis sodininkystės.“

Įsigyti seni sodai, pasak pašnekovo, labiau priminė mišką, o ne sodą. Teko iškirsti ne tik krūmus, bet ir dalį senų obelių. Tuo pačiu ūkininkai veisė ir jauną sodą, sodindami „Alva“, „Freedom“, „Beržininkų ananaso“ veislės obelių sodinukus. Dabar Šimėnų šeimos sodai užima apie 20 ha. Tame plote įregistruoti du ūkiai. Erikos ūkiui priklauso naujai įveisti sodai, Tomui – senieji, kuriuos jis kasmet po truputį plečia, nupirkdamas 1–2 ha.

Erika ir Tomas Šimėnai tvirtina, kad jiems patinka gyventi kaime, čia pasistatė namus, susikūrė savo verslą, čia visada galima atrasti galimybių padidinti savo pajamas – prieš trejetą metų jie iš šalia augančio beržyno pradėjo išgauti paklausą turinčią sulą. Per metus jos surenka apie 30 tonų.

Naudinga parama smulkiesiems

„Šiais laikais startuoti be paramos beveik neįmanoma, tad ir Erika, ir aš teikėme paraiškas paramai gauti“, – pabrėžia Tomas Šimėnas.

Pirmoji parama ūkį pasiekė 2016 metais pagal KPP 2014–2020 m. priemonės „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos sritį „Parama smulkiesiems ūkiams“. Paraišką teikė Tomas. Jam buvo skirta 15 tūkst. eurų parama. „Prisidėję savų lėšų nusipirkome naują, 50 arklio jėgų traktorių. Tai buvo pirmoji į mūsų ūkį atkeliavusi normali technika, – atvirauja ūkininkas. – 2019 metais pateikiau paraišką pagal KPP 2014–2020 m. priemonės „Bendradarbiavimas“ veiklos sritį „Parama smulkių ūkio subjektų bendradarbiavimui“. Paraišką teikėme kartu su kaimynu, plėtojančiu tokią pat veiklą, kaip ir mes su žmona. Šiam projektui buvo skirta parama, kurios intensyvumas 70 proc.

Pasinaudodami paramos lėšomis įsigijo:

Obuolių skyrimo kombainą

Traktoriaus priekabą

Tralą kombainui vežioti

Žoliapjovę sodams šienauti

Įsigyta technika palengvino ir paspartino sodų priežiūrą. Su kaimynu dalijasi ne tik įgyvendinant šį projektą įsigyta, bet ir anksčiau turėta technika, padargais, įranga, keičiaisi sodininkystės plėtojimo žiniomis ir patirtimis.

Pradėję nuo smulkaus, Šimėnai pagal ekonominius rodiklius artėja prie vidutinio ūkio.

Įsirengė sulčių spaudyklą

Šimėnai, vos pradėję verstis sodininkyste, ėmė galvoti ir apie obuolių perdirbimą. Tokia galimybė atsirado 2018 m. vasaros pabaigoje, kai Erika Šimėnienė, pasinaudojusi pagal „Ignalinos rajono kaimo ir žuvininkystės plėtros strategijos 2014–2020 m.“ priemonę „Paslaugų ir vietos produktų kūrimas ir plėtra“ skirta parama, Strigailišchio kaime atidarė sulčių spaudyklą „Obuolių bazė“. Projektui įgyvendinti jai buvo skirta 37 tūkst. eurų parama, kurią panaudojo obuolių sulčių spaudimo ir pasterizavimo įrangai įsigyti. Spaudykloje ūkininkai perdirba ne tik savo šeimos soduose užaugintą obuolių derlių, bet ir teikia paslaugas kitiems obuolių augintojams. Išspausintos sultys filtruojamos, pasterizuojamos maždaug 80 laipsnių temperatūroje ir išpilstomos į trijų arba penkių litrų pakuotes su integruotu čiaupu. Nuo 2023 m. rudens Erika Šimėnienė įsirengtoje spaudykloje pradėjo spausti sultis ir iš Ignalinos krašto ūkininkų užaugintų pomidorų. Sulčių spaudykloje įsteigtos dvi darbo vietos.

Šimėnai didžiąją dalį iš savo soduose užaugintų obuolių sulčių naudoja sidro gamybai. „Labai tikimės, kad pavyks pasinaudoti ir naujojo finansinio laikotarpio parama ir pastatyti obuolių saugyklą, kuri prailgins ir obuolių realizacijos, ir sulčių spaudyklos veiklos laiką“, – planus praskleidžia Tomas Šimėnas.

Siekis – realizuoti galutinį produktą

Nerijus Blažys

Jurbarko rajonas

Sodininkystė. Uogų, vaisių ir daržovių auginimas bei perdirbimas

Paramos: KPP 2014–2020 m. priemonės „Investicijos į materialųjį turtą“ veiklos sritys „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“ ir „Parama investicijoms į žemės ūkio produktų perdirbimą, rinkodarą ir (arba) plėtrą“

„Ūkininkauti pradėjau 2013 metais. Tuomet dirbau Jurbarko priešgaisrinėje gelbėjimo tarnyboje. Tarp kolegų buvo ūkininkaujančių, tad su jais pasikalbėdavome apie jų darbus, galimybes. Jie visi augino javus, bet man šios srities nepatarė imtis. Jie rekomendavo ūkininkavimą pradėti nuo juodųjų serbentų“, – apie ūkininkavimo pradžią pasakoja Kūno kultūros akademijoje (dabar Sporto universitetas) bakalauro ir KTU viešojo administravimo magistrantūros studijas baigęs Jurbarko rajono ūkininkas Nerijus Blažys.

Ūkininkavimo pamatui – parama

„Ūkininkauti pradėjau turėdamas beveik 7 ha žemės, kurią įsigyti padėjo tėvai. Konsultacijas apie juodųjų serbentų auginimą, serbentyno priežiūrą teikė Pramoninių uogynų augintojų asociacija. Pirmuosius juodųjų serbentų sodinukus gavau išsimokėtinai. Už paramą jaunųjų ūkininkų įsikūrimui, skirtą pagal Kaimo plėtros 2007–2013 m. programą, įsigijau technikos. Man buvo skirta 40 tūkst. eurų parama, kuria pasinaudodamas nusipirkau traktorių ir uogų skynimo kombainą. Ši parama man buvo labai didelė paspartis“, – ūkininkavimo pradžią apibūdina Nerijus Blažys. Ir priduria, kad neprarasti ūpo ūkininkauti padėjo ir tiesioginės išmokos, juk juodųjų serbentų pirmąjį derlių skini tik po poros metų.

Naujas galimybes atvėrė KPP 2014–2020 m. „Ūkininkavimo pradžia akivaizdžiai parodė, ką reikia modernizuoti, kokia įranga ir padargai reikalingi. Pateikiau paraišką pagal šios programos priemonės „Investicijos į materialųjį turta“ veiklos sritį „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“. 2017 m. buvo skirta 50 tūkst. eurų parama, kurios intensyvumas – 70 proc. Nusipirkau padargų, reikalingų uogynų priežiūrai, ir šaldytuvą, nes visų nuskintų uogų greitai parduoti neįmanoma. Uogų realizavimo laikui pailginti šaldytuvai labai reikalingas. Tiesa, uogas iš šaldytuvo parduodi pigiau, bet užtat derlių apsaugai nuo didesnių praradimų“, – patirtimi dalijasi Nerijus.

Šiuo metu ūkininkas dirba apie 50 ha žemės. Dabar jis augina ne tik juoduosius, bet ir raudonuosius serbentus, obuolius, moliūgus, įveisė vynuogyną. Pasak ūkininko, kultūrų įvairovė sumažina didelių nuostolių grėsmę. „Jei kuriais metais prastas juodųjų serbentų derlius, kiti augalai sušvelnina nuostolius, – sako pašnekovas. – 2023-iaisiais užaugo apie 150 tonų moliūgų, 15 tonų obuolių, apie 2 tonas juodųjų serbentų ir tik apie toną raudonųjų serbentų, nes jų žiedus pakando šalnos.“

Perdirbimas didina pajamas

Tačiau, kaip teigia ūkininkas, vienokias pajamas gauni parduodamas vaisius, uogas ir daržoves, ir visai kitokios, kai vartotojui pasiūlai jau sukurtą produktą. „Gaminame įvairias sultis, uogienes, tyreles, guminukus, uogų ir vaisių sūrius, kitus gaminius. Stengiamės, kad visi mūsų gaminiai būtų kuo natūralesni, gamybos procese naudojame labai mažai cukraus. Taip pat iš savo užaugintų uogų, vaisių ir daržovių gaminame ir pagal užsakovo pageidavimus, – savo produkciją vardija Nerijus Blažys. – Kol kas tik pradžia perdirbimo, nėra lengva, bet, tikimės, įsivažiuosime.“

Įmtis perdirbimo ūkininką paskatino galimybė gauti paramą pagal KPP 2014–2020 m. priemonės „Investicijos į materialųjį turta“ veiklos sritį „Parama investicijoms į žemės ūkio produktų perdirbimą, rinkodarą ir (arba) plėtrą“. „Bendra projekto vertė apie 113 tūkst. eurų. Iš tos sumos 50 tūkst. eurų paramos lėšos, kuriomis pasinaudodamas nusipirkau mobilią sulčių spaudyklą, priekabą prie jau turimo šaldytuvo, tyrelių gamybos aparatą, vaisių ir uogų džiovyklę, – apie veiklos plėtrą pasinaudojant parama pasakoja Nerijus Blažys. – Jei ne parama, tikrai nebūčiau to sukūręs, ką dabar turiu.“

Siekdamas užmegzti tiesioginį kontaktą su klientais, savo gaminiams realizuoti pašnekovas sukūrė internetinę parduotuvę uogusultis.lt.

Produktus tiekia švietimo įstaigoms

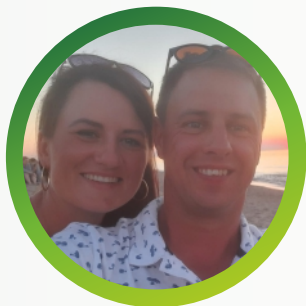
Nerijus Blažys ūkininkauja laikydamasis tausojančios aplinką vaisių ir daržovių auginimo sistemos reikalavimų. Rinkai tiekti naudingesnę ir sveikesnę produkciją skatina ir KPP 2014–2020 m. numatytos išmokos. Pavyzdžiui, 2021–2022 m. pagal priemonę „Tausojanti aplinką vaisių ir daržovių auginimo sistema“ ūkininkui išmokėta 24,7 tūkst. eurų.

Be to, naudojant šią sistemą užauginta produkcija gali būti tiekiamą švietimo įstaigoms. Ūkininkas savo produkciją tiekia dviem Jurbarko darželiams ir keturioms Tauragės rajono mokykloms. „Švietimo įstaigoms tiekiu savo sode užaugintus obuolius ir kaimyno užaugintas morkas, nes pats jų neauginu“, – sako ūkininkas.

Prisidėti prie vaikų sveikesnės mitybos tiekiant darželiams ir mokykloms daržoves ir vaisius ūkininkai skatinami valstybės teikiama parama pagal Vaisių ir daržovių bei pieno ir pieno produktų vartojimo skatinimo vaikų ugdymo įstaigose programą.

Parama – 1 ha aktinidyno įkūrimui

Indrė ir Tadas Subačiai
Kauno rajonas
Sodininkystė. Aktinidijų ūkis

Parama: KPP 2014–2020 m. priemonės „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos sritis „Parama jaunųjų ūkininkų įsikūrimui“

Kauno rajono Besmerčių kaime ūkininkaujantys Indrė ir Tadas Subačiai plėtoja aktinidijų ūkį. Plėtrą paspartino Indrei Subatei suteikta parama pagal KPP 2014–2020 m.

Pradžia – 30 arų sklype

Indrė ir Tadas Subačiai įsitikino, kad ūkininkauti galima pradėti ir neturint didelio ploto žemės. „Abu esame baigę sodininkystės ir daržininkystės studijas Aleksandro Stulginskio universitete. Ir aš, ir Indrė dar studijuodami susidomėjome aktinidijomis, parašėme ne vieną tiriamąjį darbą, susijusį su jų nauda ir auginimu. Labiausiai vertinama aktinidijos savybė – išskirtinai didelis vitamino C kiekis – iki 1 proc. bendros uogos masės. Tai 20 kartų daugiau nei citrinose, 40 kartų daugiau nei obuoliuose. Kad organizmas gautų pakankamai vitamino C, žmogui per parą užtenka suvalgyti vieną didelę aktinidijų uogą. Taip pat šiose uogose yra karotino, vitaminų B1, B2, E, P bei įvairių organinių rūgščių, cukrų, pektino, rauginių ir kitų medžiagų. Tokia gausi sudėtis nulemia ne tik aktinidijų maistinę vertę, bet ir gydomąsias savybes. Tačiau, nepaisant augalo naudingumo, Lietuvoje jis nėra labai paplitęs, todėl nusprendėme prisidėti prie šios kultūros populiarinimo“, – pasirinkimo priežastis vardija Tadas Subatis.

Baigę studijas jauni žmonės nutarė grįžti į gimtąjį Čekiškės miestelį ir pradėti ūkininkauti tėvų žemėje. „Pradėjome nuo daržininkystės ir apie šešerius metus auginome uždaro grunto daržoves. Tuo pačiu po truputį įsirengėme 30 arų bandomąjį aktinidijų plotą. Abu apie šiuos augalus buvome sukaukę daug žinių ir norėjome jas pritaikyti praktikoje. Įsitikinę, kad mūsų žemė tinkama šiam augalui, nusprendėme jomis apsodinti didesnę plotą“, – pasakoja ūkininkai.

Užveisė didesnę uogyną

2021 m. Indrė Subatė su vyru pagalba nusprendė įveisti 1 ha aktinidijų plantaciją. Pasak Tado Subačio, aktinidijų plantacijos įveisimas reikalauja nemenkų investicijų, nes nepakanka įsigyti daigų ir jais apsodinti pasirinktą plotą. Aktinidijos – sumedėjęs vijoklinis augalas ir jam auginti reikalingos 3 metrų aukščio tvirtos metalinės atramos, kurios daug metų atlaikytų nemenką lianinių augalų svorį. Reikalinga ir augalų laistymo sistema, kuri naudojama ir augalų tręšimui. Kadangi aktinidija neatspari pavasarinėms šalnoms, reikalinga apsauga nuo šalnų – rūko sistema. Visa tai reikalavo didelių investicijų, todėl ūkininkė nusprendė teikti paraišką paramai gauti.

2021 m. Indrė Subatė pateikė paraišką paramai pagal KPP 2014–2020 m. priemonės „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos sritį „Parama jaunųjų ūkininkų įsikūrimui“. Ūkininkei buvo skirta 40 tūkst. eurų parama. Pasinaudodami šiomis lėšomis Subačiai įsigijo aktinidijų sodinukų, įdiegė laistymo ir apsaugos nuo šalnų sistemas. „Tai moderni dirbtinio rūko sistema. Kai oro temperatūra nukrenta žemiau nulio, įsijungia vandenį purškiantys purkštukai. Purškiamo vandens sukeltas rūkas apsaugo augalus nuo nušalimo“, – įsigyta sistema patenkinti ūkininkai.

Aktinidijos pradeda derėti antraisiais–trečiaisiais po pasodinimo metais, bet derlius būna dar labai negausus. Kol kas didesnis uogų derlius užauga bandyminiame laukelyje. Pagrindinis pirkėjas – „Rūtos“ saldinių fabrikas, iš aktinidijų uogų gaminantis pikantiško skonio saldinius – uogos naudojant šaltį sudžiovinamos (liofilizuojamos) ir apliejamos baltuoju šokoladu.

Planuose – perdirbimas

Ūkininkų planuose – įsirengti nedidelę gamyklą, kurioje patys perdirbtų užaugintas uogas. Planuoja šaltyje džiovinti aktinidijų uogas, spausti jų sultis ir galbūt net imtis vyno gamybos. Norėdamas greičiau realizuoti sumanymą, Tadas Subatis 2021 m. pateikė prašymą Kauno rajono vietos veiklos grupei skirti paramą pagal Kauno rajono vietos plėtros strategijos II prioritetą – ekonominės veiklos įvairinimas ir paslaugų plėtra. Jam skirta daugiau kaip 59 tūkst. eurų parama žemės ūkio produktų perdirbimui. Pasinaudodami parama Subačiai stato gamybai reikalingą pastatą, ketina įsigyti reikalingos įrangos, kur galės perdirbti ne tik savo produkciją, bet ir teikti paslaugas kitiems ūkininkams.

Įkūrė putinų uogų perdirbimo cechą

Monika ir Marius Pociai

Kauno rajonas

Sodininkystė. Putinų uogų auginimas ir perdirbimas

Parama: KPP 2014–2020 m., Kauno rajono vietos veiklos grupės Vietos plėtros strategija (VPS) 2016–2022 m.

Kauno rajone kaimo turizmą plėtojantys Monika ir Marius Pociai, pasinaudodami KPP 2014–2020 m., ėmėsi putinų uogų perdirbimo ir šiandien ši veikla yra svarbus jų šeimos pajamų šaltinis.

Verslo idėja iš vaikystės prisiminimų

„Kiek save prisimenu, žiemą mūsų visa šeima gerdavo su medumi sumaišytų putinų sulčių arbatą. Tad prieš 30 metų pradėję kurti kaimo turizmo sodybą, prie jos pradėjome sodinti putinus ir savo svečius vaišinti iš jų uogų sulčių pagaminta arbata, – verslo kūrimo patirtimi dalijasi Monika Pocė. – Pastebėjome, kad svečiams mūsų arbata patinka. Kai kurie jų prisiminė, kad ir jie vaikystėje yra gėrę tokią arbatą. Tada kilo mintis sertifikuoti mūsų produktą kaip tautinį paveldą“.

2015 m. Pocių gaminys pripažintas tautinio paveldo produktu, gaminamu pagal senąsias tradicijas. Augant paklausai Monika ir Marius kasmet savo sodyboje pasodindavo putinų ir taip jais užsodino 1,5 ha. Ilgainiui turimos patalpos tapo per ankštos jų užaugintų putinų uogų perdirbimui. „Vienų draugų prašydavome uogas išsunkti, kitų – medų išsukti, todėl nusprendėme įsirengti putinų uogų perdirbimo cechą“, – sako Monika.

Pociai nusprendė pasinaudoti pagal KPP 2014–2020 m. Kauno rajono vietos veiklos VPS 2016–2022 m. įgyvendinti skirtomis lėšomis. 2021 m. Marius Pocius pateikė paraišką pagal VPS II prioriteto „Ekonominės veiklos įvairinimas ir paslaugų plėtra“ priemonę „Parama žemės ūkio produktų perdirbimui“. Jo pateikto projekto „Uogų perdirbimo cechas Kauno rajone“ vertė – 46 tūkst. eurų. Paramos suma – kiek daugiau kaip 26,6 tūkst. eurų.

Projektas buvo pradėtas įgyvendinti 2021 m. rugsėjo mėnesį ir baigtas 2022-ųjų pradžioje.

Įgyvendindami projektą Pociai įsigijo:

Nerūdijančio plieno darbinius stalus

Nerūdijančio plieno plovimo vonią

Vakuuminį aparatą

Greito užšaldymo (šokinį) šaldiklį

Butelių išpilstymo aparatą

Elektrinę garinę konvekcines krosnis

Aliejaus spaudimo mašiną

Elektrinį katilą (autoklavą)

Etikečių klijavimo aparatą

Sulčių spaudimo mašiną

Indaplovę

„Igyvendindami projektą nusipirkome visą naujai kuriamam cechui reikalingą įrangą, – pasidžiaugia Monika Pocė. – Cechą įsirengėme sodyboje esančiame pusrūsyje: susiremontavome patalpą, padarėme atskirą įėjimą ir dabar savo veiklai turime puikų cechą.“

Pagrindinis Pocių gaminys – putinų uogų sirupas, bet po truputį bando gaminti ir guminukus, ledinukus, kitus gaminius.

Savo produkciją Pociai realizuoja naudodamiesi tiek tiesioginiais kontaktais, kuriuos susiranda įvairiose parodose, į kurias mielai vyksta, tiek internetu, naudodamiesi socialiniais tinklais. „Turime ir pastovių klientų“, – sako Monika Pocė.

Įsirengė etnografinį rūšį

Cechui įsirengti skirta parama Monikai ir Mariui Pociams buvo jau trečioji. Pirmąją paramą jie gavo pagal KPP 2004–2006 m. Pasinaudodami kaimo turizmo verslui skirta parama jie įsirengė etnografinį rūšį.

Pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 m. programą Pociams buvo skirta parama verslo plėtrai. Ja pasinaudodami jie įsirengė etnografinį rūšį. „Esu kaimo vaikas. Nuo vaikystės padėjau tėvams ūkyje, tad įgytą patirtį panaudoju ir mūsų turimoje kaimo turizmo sodyboje. Auginame įvairias daržoves – agurkus, pomidorus, salotas, morkas, ropes, burokėlius, įvairias prieskonines ir vaistines žoleles.

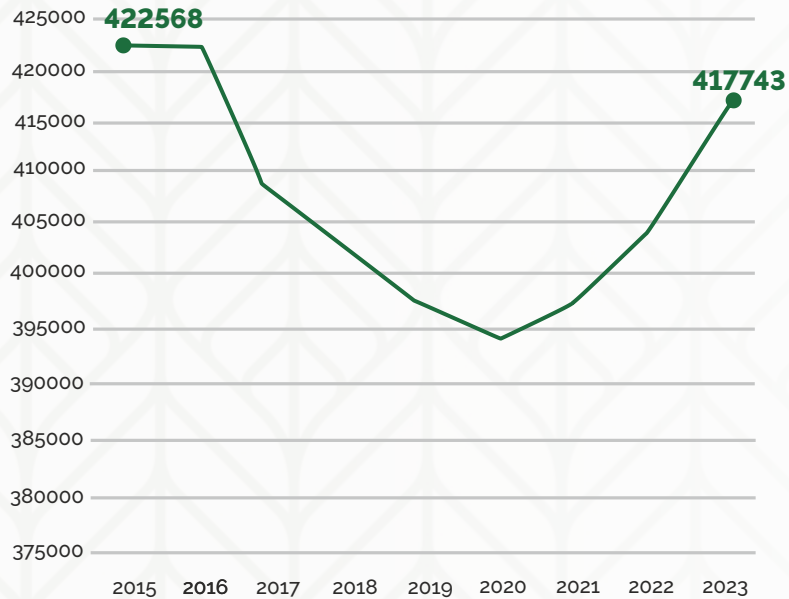
Užaugintoms daržovėms buvo reikalingas rūšys. Jį įsirengdami nusprendėme susitvarkyti atskirą patalpą, kurioje galėtume svečius vaišinti savais produktais, supažindinti, ką ir kaip laikome rūšyje, – pasakoja Monika Pociė. – Esu etnologė ir man labai svarbu palikti kažką po savęs, išsaugoti tai, kas yra man palikta. Man labai malonu, kad į mūsų sodybą atvyksta svečiai ir aš jiems galiu kažką papasakoti. Atrodo, nieko unikalaus, tik šiek tiek primirštus dalykus. Primenu senuosius patiekalus, kuriuos valgydavome tam tikru laikotarpiu, jų receptus, tradicijas. Manau, tų žinių perdavimas yra didžiulė vertybė, juolab, kad visa tai, kaip matau, žmonėms patinka.“

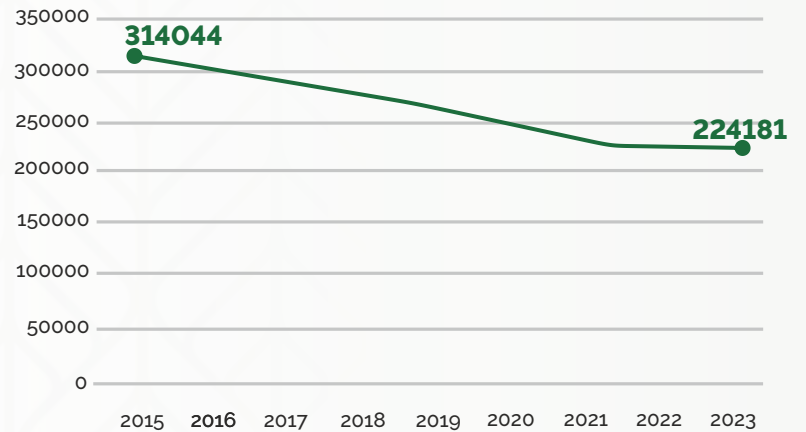
GYVULININKYSTĖ

Lietuvoje gyvulių, ypač karvių ir kiaulių, skaičius mažėja.

Galvijai

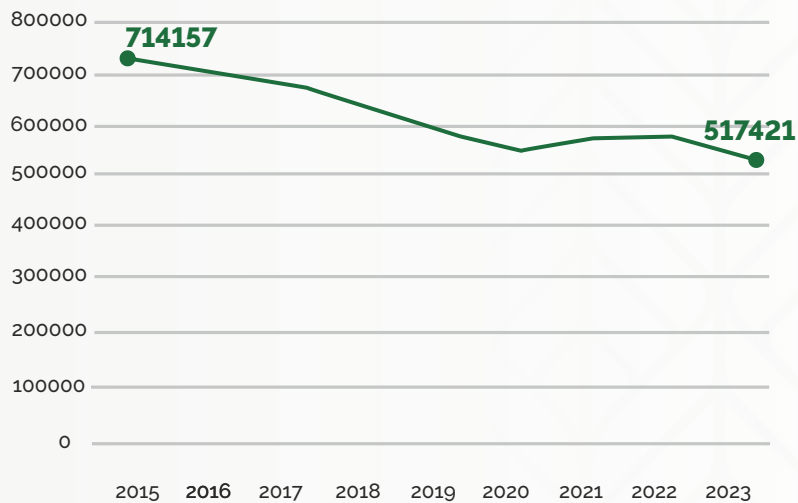

Karvės (melžiamos 2 metų ir vyresnės)

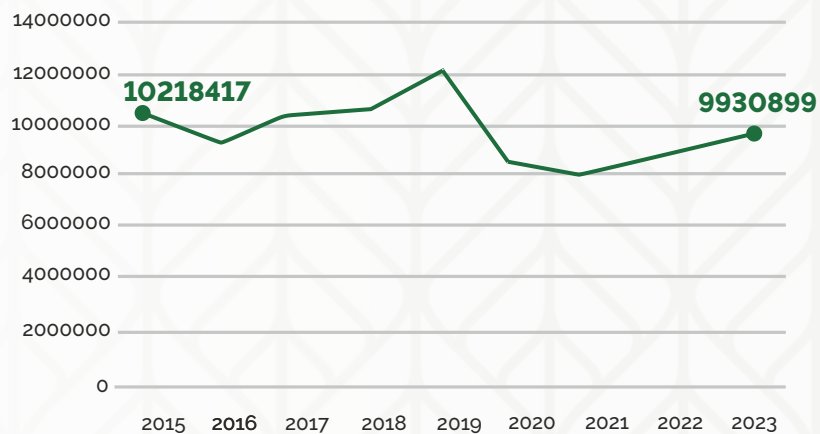

Šaltinis: Valstybės duomenų agentūra.

Kiaulės

Paukščiai iš viso

Šaltinis: Valstybės duomenų agentūra.

Karvių skaičiui įtakos turi pieno gamyba užsiimančių smulkiųjų ūkių spartus mažėjimas dėl daugumos jų valdytojų senyvo amžiaus ir nepakankamo jų lankstumo kintančioje ekonominėje aplinkoje.

Nuo 2020 m. ženkliai auga galvijų mėšai ir paukščių skaičius ir realizuojamos mėsos gyvuoju svoriu kiekis. Galvijų mėsos gyvuoju svoriu apimtys kasmet didėjo po 0,6 proc., paukščių – 2,4 proc.

Kiaulių skaičius mažėjo dėl ligų ir epidemijų.

40,4 proc. galvijų (išskyrus melžiamas karves) auginama Tauragės, Šiaulių ir Klaipėdos apskrityse

58,3 proc. paukščių auginama Kauno ir Vilniaus apskrityse

41,9 proc. melžiamų karvių laikoma Tauragės, Šiaulių ir Panevėžio apskrityse

42,4 proc. kiaulių auginama Šiaulių ir Panevėžio apskrityse

Šaltinis: Valstybės duomenų agentūra.

Išauginta gyvulių ir paukščių 2014–2022 m. gyvuoju svoriu, tūkst. t

	Galvijai, iš viso	Kiaulės	Paukščiai, iš viso
2014	93,5	118,0	133,1
2015	95,0	115,0	145,8
2016	88,9	121,1	142,0
2017	86,9	121,9	172,4
2018	85,6	114,1	174,5
2019	86,4	112,1	163,6
2020	87,5	120,6	160,5
2021	92,9	120,0	151,0
2022	97,2	116,7	157,0
Vidutinis metinis pokytis, proc.	0,6	-0,1	2,4

Šaltinis: Valstybės duomenų agentūra.

Kiaulių augintojams išgyventi padeda parama

UAB „Eigirdžių agrofirma“

Telšių rajonas

Gyvulininkystė: Kiaulių auginimas

Parama: KPP 2014–2020 m. priemonės

„Investicijos į materialųjį turą“ veiklos sritis

„Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“

„Aštuoniolika metų vadovauju šiai įmonei, bet tokio kiaulininkystei sunkaus laikotarpio, kokie buvo pastarieji treji metai, dar nebuvo tekę patirti. Nuo bankroto gelbėjo parama, išmokos ir galimybė gauti lengvatinį kreditą“, – sako UAB „Eigirdžių agrofirma“ direktorius Rimantas Lapinskas.

Agrofirmai 30 metų

Lietuviško kapitalo įmonė, „Eigirdžių agrofirma“ įkurta 1993 metų gruodžio mėnesį. 13 fermų, pradedant ką tik atvestais paršiukais ir baigiant paršavedėmis, vienu metu vidutiniškai laikoma 12,5 tūkst. kiaulių. Iš jų apie 6 tūkst. yra bekonai, kuriems daugiau kaip trys mėnesiai, ir 1200–1300 paršavedžių. Per savaitę jos atsiveda 900–1000 paršiukų. Iš to skaičiaus apie 600 paršiukų, paauginami iki 12–15 kg, ir parduodami. Likusieji auginami įmonės fermose iki realizavimui tinkamo bekono svorio, kuriam pasiekti reikia 5–5,5 mėnesių. Didžiąją dalį užaugintų kiaulių parduoda Lietuvos mėsos perdirbimo įmonėms. Įmonėje dirba 40 Eigirdžių miestelio ir aplinkinių vietovių gyventojų.

Didžiausias dėmesys – fermų modernizavimui

„Kiaules auginame fermose, pastatytose 1982–1983 metais, todėl vienas didžiausių rūpesčių – jų modernizavimas, ypač vidaus įrangos atnaujinimas, sudarant geresnes darbo ir gyvulių laikymo sąlygas. Labai gerai, kad yra galimybė modernizavimui gauti paramos, dažniausiai kompensuojančios pusę pagal projektą patirtų išlaidų, – plėtros galimybes apžvelgia „Eigirdžių agrofirma“ direktorius Rimantas Lapinskas. – Tik 2022-aisiais mūsų pastarojo projekto paramos intensyvumas buvo apie 33 proc. Ši parama buvo suteikta pagal KPP 2014–2020 m. priemonės „Investicijos į materialųjį turtą“ veiklos sritį „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“. Įmonei išmokėta beveik 34,7 tūkst. eurų paramos suma.“

Pasinaudodama paramos lėšomis „Eigirdžių agrofirma“ atnaujino tvartų vidaus įrangą:

Pakeitė srutų nutekėjimo vamzdynus

Visiškai automatizavo šėrimo liniją

Įrengė šiuolaikinius reikalavimus atitinkančią ventiliaciją

Įrengė naujus gardus

„Kiaules šeriami skystu pašaru, pagamintu iš grūdų, kuriuos perkame iš ūkininkų. Juos sumalame komplekse esančiame malūne. Fermose įrengtoje virtuvėje miltai sumaišomi su kiaulių maitinimui svarbiais priedais ir išrūgomis, kurias mums tiekia „Žemaitijos pienas“ ir „Pieno žvaigždės“. Jiems išrūgos – atlieka, o kiaulių mitybai labai naudingas produktas. Paruoštas pašaras vamzdžiais nukeliauja iki geldų. Visą procesą valdo kompiuterinė programa, kuria nustatomas gyvuliui reikalingas maisto kiekis“, – įranga, įsigyta pasinaudojant parama, patenkintas „Eigirdžių agrofirma“ direktorius.

Sėkmingai įgyvendintas projektas – anksčiau pradėtų tvartų modernizavimo darbų, kuriems buvo gauta ne viena parama, tęsinys.

Pirmoji parama, kuria pasinaudodama įmonė įsigijo traktorių ir įsirengė separavimo įrenginį, buvo gauta pagal Nitratų programą. KPP 2007–2013 m. atvėrė galimybę gauti paramos tvartų modernizavimui. Modernizavimo darbai buvo tęsiami naudojantis KPP 2014–2020 m. paramos lėšomis.

Modernizuotuose tvartuose kiaulės laikomos ant grindų, srutos per grindyse įrengtas groteles nuteka į srutų rinktuvus, o iš jų kas kelios dienos išleidžiamos į kaupyklas, kuriose laikomos iki pavasario. Kai leidžiama tręšti laukus, srutos už simbolinę kainą parduodamos ūkininkams.

Išgyventi padėjo parama

Tačiau pastaraisiais metais kiaulininkystė išgyveno nelengvus laikus: afrikinis kiaulių maras, COVID-19 pandemija, karas Ukrainoje bei su juo susijusi geopolitinė situacija Europoje ir pasaulyje.

2021-aisiais pagal KPP 2014–2020 m. priemonės „Parama investicijoms į prevencinę veiklą, kuria siekiama sumažinti galimų gaivalinių nelaimių, nepalankių klimato reiškinių ir katastrofinių įvykių padarinius“ veiklos sritį „Parama investicijoms į prevencinę veiklą, kuria siekiama sumažinti pavojingų ligų grėsmes ir su jomis susijusias pasekmes“ UAB „Eigirdžių agrofirma“ išmokėta daugiau kaip 75 tūkst. eurų. „Ši parama buvo skirta apsaugos priemonėms nuo afrikinio kiaulių maro įsigyti. Buvo labai geras paramos intensyvumas. Net 80 proc. išlaidų dengė paramos lėšos. Pasinaudojant jomis įrengta įvažiuojančių automobilių dezinfekavimo sistema, teritorija aptverta sandaria tvora, per kurią iš išorės negali patekti joks gyvūnas, sutvarkytos buitinės patalpos. Jose įrengtas dušas, sudarytos sąlygos darbuotojams persirengti, kad į tvartus neitų su tais pačiais rūbais ir apavu, su kuriais atėjo į darbą“, – biosaugos reikalavimus atitinkančius pokyčius vardija Rimantas Lapinskas ir pasidžiaugia, kad ūkis nenukentėjo nuo afrikinio kiaulių maro.

2021-aisiais kiaulių augintojus pasiekė ir kita pagal KPP 2014–2020 m. parama – „Išimtinė laikina parama ūkininkams ir mažoms ir vidutinėms įmonėms, kuriuos ypač paveikė COVID-19 krizė“. „Pandemijos laikotarpiu smarkiai krito kiaulių supirkimo kainos. Už kilogramą gyvo svorio nė euro nebemokėdavo. O kad bekonas tą kilogramą užaugtų, išleidžiame 1,5 euro. Nuo kiekvieno parduoto bekono patirdavome apie 40–50 eurų nuostolio. Skirta parama sušvelnino praradimus“, – pažymi direktorius. Pagal šią priemonę „Eigirdžių agrofirmai“ išmokėti 7000 eurų.

Dar vienas išbandymas kiaulininkystei – prasidėjęs karas Ukrainoje. To pasekmė – Europoje susidarė kiaulių perprodukcija, o tai neigiamai atsiliepė pardavimo kainai. Žemės ūkio ministerija, siekdama išsaugoti kiaulininkystės sektoriaus veiklos gyvybingumą, esant rinkos veikimo sutrikdymams dėl padidėjusių gamybos sąnaudų 2022 m. vasario 24 d. Rusijai pradėjus invaziją į Ukrainą, iš Europos žemės ūkio garantijų fondo ir Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų pradėjo teikti išimtinę sureguliuojamą pagalbą kiaulių laikytojams. Už kiekvieną parduotą gyvulį buvo teikiama 10,7 euro pagalba. „Eigirdžių agrofirmai“ 2022 m. buvo išmokėta daugiau kaip 133 tūkst. eurų.

„Visa ta parama mums padėjo išgyventi vieną sunkiausių kiaulių augintojams laikotarpių“, – pabrėžia „Eigirdžių agrofirmai“ direktorius Rimantas Lapinskas ir priduria, kad įmonė jau yra pateikusi paraišką pagal Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginio plano priemonę „Tvartos investicijos į žemės ūkio valdas“. Pasinaudodama šiomis lėšomis įmonė gerins gyvulių laikymo sąlygas, vienam gyvuliui skirtą plotą padidindama 20 proc. Kadangi įmonė turi pakankamai ploto, o dėl artimos kaimynystės su miesteliu negali didinti kiaulių skaičiaus, sąlygos gyvuliams bus pagerintos nemažinant bandos.

Kai ūkininkavimas yra pomėgis...

Jonas Dragūnas
Tauragė rajonas
Gyvulininkystė. Mėsinių galvijų auginimas

Parama: KPP 2014–2020 m. priemonės
„Investicijos į materialųjį turtą“ veiklos sritis
„Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“

„Jeigu ne ūkininkaučiau, kokiam nors ūkininkui mokėčiau pinigų, kad man leistų su traktoriumi pasivažinėti, pavirinti ir prie gyvuliukų nueiti. Aš nedirbu, aš gyvenu savo malonumui, – šmaikštuoja Tauragės rajone, Aukštupių kaime biodinaminį ūkį plėtojantis Jonas Dragūnas ir priduria. – Žmonai sunkiau, ji prie manęs turi prisitaikyti.“

Nuo daržininkystės prie mėsinių galvijų

„1989-aisiais pagal Valstiečių ūkio įstatymą pradėjau ūkininkauti – ėmiausi daržininkystės. Auginau agurkus, baltagūžius ir žiedinius kopūstus, kitas daržoves. Tačiau pajamos iš daržininkystės buvo labai menkos, o paramos tais laikais nebuvo. Tad dar pardavinėjau dujas, maliau grūdus. Kartais su žmona prisimename, kokie patenkinti eidavome į parduotuvę, kai parduodavome balioną dujų ar maišą miltų. Tai, ką per vasarą uždirbdavome, taupydavome pavasariui, nes šis metas daržininkystėje reikalauja didžiausių investicijų“, – apie ūkininkavimo pradžią pasakoja Jonas Dragūnas.

Apie 2000-uosius jis nusprendė atsisakyti daržininkystės ir kibti į mėsinių galvijų auginimą. Apsispręsti padėjo ir gyvulininkystės plėtrai atsiradusi parama. Pirmąją paramą Jonas Dragūnas gavo 2005-aisiais pagal Nitratų direktyvą. Pasinaudodamas paramos lėšomis, jis iš Prancūzijos nusipirko 40 grynaveislių limuzinų. Dar 20 pirko iš Lietuvos ūkininkų. Siuo metu jo turima banda – apie 200 grynaveislių limuzinų. „Anksčiau banda siekdavo ir 300 galvų, bet pasižiūriu į pašą ir suprantu, kad laikas ūkį mažinti,– pašmaikštaudamas apie savo ūkį pasakoja pašnekovas. – Ir dirbamos žemės plotus nuo 350 ha sumažinau iki 320 ha.“

Gyvuliai laikomi lauke. „Tame matau nemažai privalumų, nes taip laikomus gyvulius gali šerti kas keturias–penkias dienas. Prikrauni ėdžias pašarų ir ramu. Laikant gyvulius tvarte reikia juos kasdien šerti, nes pašarai įgauna specifinį kvapą ir gyvuliai jo nebeėda. Pasislėpti nuo lietaus ir sniego esu pastatęs ES reikalavimus atitinkančius pastoginius tvartus“, – pasakoja ūkininkas. Kadangi naudojamas ekstensyvus auginimas, veršiukas iki 700–800 kg užauga per pusantų metų. Užauginti limuzinai parduodami Lietuvos mėsos perdirbėjams.

Paramos svarba ūkio plėtrai

„Jei ne parama, tokio ūkio, kokį turiu šiandien, nebūčiau sukūręs, – paramos naudą įvertina pašnekovas. – Kelis kartus ją naudojausi. Kad būtų lengviau dirbti, prisipirkau įvairios technikos. Anksčiau turėjau vieną MTZ traktorių ir visus darbus nudirbdavau. Dabar turiu penkis „John deere“ traktorius, krautuvą, naują kombainą. Daug lengviau, sparčiau ir ekonomiškiau dirbti. O būta visko. Vienas sudėtingiausių buvo 2007 m. pradėtas įgyvendinti ES ir valstybės lėšomis finansuotas projektas. Kilus krizei banko palūkanos nuo 2 iki 14 procentų šoktelėjo. Vien palūkanų kas mėnesį turėjau sumokėti po 13–14 tūkst. litų (3475–4054 eurai). Ir draugams, ir giminėms buvau įsiskolinęs, – sunkų periodą prisimena ūkininkas. – Tačiau sunkmetis praėjo, skolos išmokėtos, o įsigyta technika liko ūkyje.“

Ūkiui svarbios ir pastarosios paramos. 2016 m. gavęs paramą pagal KPP 2014–2020 m. priemonės „Investicijos į materialųjį turtą“ veiklos sritį „Investicijos į žemės ūkio valdas“ ūkininkas pastatė grūdų saugojimo bokštus. „Iš tos paramos dar nusipirkau grūdų traiškytuvą gyvulių pašarui ruošti. Už 2017 metais pagal tą pačią priemonę gautas paramos lėšas įsigijau kratytuvą, šienapjovę“, – paramų nauda pasidžiaugia ūkininkas. Nemažai ūkiui reikalingų padargų – paties ūkininko sumeistrautos.

Ūkį stiprina išmokos

Didelė paspartis ūkio plėtrai – ekologinis ūkininkavimas, kurio Jonas Dragūnas ėmėsi dar versdamasis daržininkyste. „Tuomet atsirado galimybė ekologiškai užaugintas daržoves brangiau parduoti užsienyje, nes ten jos buvo kur kas labiau vertinamos negu Lietuvoje. Ekologinį ūkį užregistravau, bet geresne realizacijos galimybe nespėjau pasinaudoti“, – sako ūkininkas ir patikina, kad pasirinkęs šį ūkininkavimo metodą vis dėlto neapsiriko. Nors Lietuvoje ekologinės produkcijos kainos ir nėra ženkliai didesnės, bet išmokos padeda stabilizuoti pajamas. „O kas svarbiausia – šias išmokas gauni be didesnio vargo. Pavasarį deklaruodamas žemę pažymi, kad plėtoji ekologinį ūkį, atvykę „Ekoagros“ specialistai patikrina ir tau išmokami pinigai“, – išmokų už ekologinį ūkininkavimą tvarka patenkintas ūkininkas.

Vien 2021–2020 m. pagal KPP 2014–2020 m. priemonę „Išmokos ekologinio ūkininkavimo praktikai ir metodams taikyti“ jam buvo išmokėta per 100 tūkst. eurų.

Aukštesnė ūkininkavimo pakopa – biodinaminis ūkis

„Ekologinius ūkius plėtojantiems ūkininkams „Ekoagros“ rengia įvairius seminarus, kuriuose suteikiamos naujausios žinios. Per tokius seminarus sužinojau apie biodinaminį ūkininkavimą ir 2013-aisiais ėmiausi šio ūkininkavimo metodo. Po trejų pereinamojo laikotarpio metų man buvo įteiktas biodinaminio ūkio sertifikatas, – pasakoja ūkininkas ir nusijuokęs priduria. – Plėtojant biodinaminį ūkį jau reikia su kosmosu draugauti, todėl imdamasis tokios veiklos turi būti šiek tiek trenktas. Man šis ūkininkavimo būdas labai įdomus. Sakyčiau, tai ne darbas, o gyvenimo būdas.“

Svarbiausias biodinaminio ūkininkavimo reikalavimas – žemės tręšimas, augalų priežiūra, pašarai turi būti pasigaminami tame pačiame ūkyje. Visi darbai atliekami pagal kalendorių, kuriame nurodyta, kada kokius darbus atlikti. „Žemę galima tręšti tik kompostu, todėl mėšlą krauname į pusantrą metro aukščio ir trijų metrų pločio kaupą, jį uždengiame šiaudais. Kas mėnesį kelis kartus masę permaišome. Į ją kas penkis metrus tam tikra eilės tvarka po žiupsnelį dedame dvejus metus specialiai ruoštas penkių rūšių žoleles, – ūkininkavimo paslaptis praskleidžia Jonas Dragūnas. – Pasėliams purkšti naudojame pačių iš mėšlo ir ragų pasigamintus biologinius preparatus. Plėtojant biodinaminį ūkį atsiranda papildomų darbų, bet galutinis rezultatas geresnis negu ūkininkaujant tradiciškai.“

Dalį grūdų derliaus ūkininkas pasilieka pašarams, nes traiškyti grūdai yra pagrindinis gyvulių pašaras. Pardavimui skirti grūdai išvežami į užsienį, nes, kaip teigia pašnekovas, ten kaina gerokai lenkia tą, kuri būtų parduodant derlių Lietuvoje.

Ūkininkas Jonas Dragūnas yra Tauragės rajono ūkininkų sąjungos, Lietuvos biodinaminės žemdirbystės asociacijos tarybos, Lietuvos ekologinių mėšinių galvijų augintojų ir Lietuvos ekologinės žemdirbystės asociacijų narys

Ūkininkaujant svarbu ne tik pelnas, bet ir draugiškas požiūris į gamtą

Edita ir Rimantas Šerlinskai

Telšių rajonas

Mišrus ūkis. Mėsa, pienas, grūdai

Parama: KPP 2014–2020 m.) priemonės

„Investicijos į materialųjį turta“ veiklos sritis

„Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“

„Daug kartų ir visų žemės ūkio programų teikiamomis paramomis esame pasinaudoję. Be paramos nieko nesukursi. Jei pardavęs jautį uždirbi 50–100 eurų pelno, kada galėtumei pastatyti apie 200 tūkst. kainuojančią ferma“, – svarsto mišrų ūkį plėtojantis Rimantas Šerlinskas.

Ūkio pradžia – devynios karvės

Nors Telšių rajone, Luokės seniūnijoje gyvuoja Rimanto ir Aurelijaus Šerlinskių bei Jadzės Šerlinskienės ūkiai, žemaičiai jų neskirsto ir visus tris vadina tiesiog Šerlinskių šeimos ūkiu.

Ūkio pradžia – 1991 metai, kai pagal Valstiečių ūkio įstatymą Juozas Stonys įsigijo 14 ha žemės. Tada ūkyje atsirado ir 9 melžiamos karvės. 1998 m. iš tėvo ūkį perėmė dukra Jadzė Šerlinskienė. 2004 m. savo ūkį įkūrė ir Aleksandro Stulginskio universitete hidrotechnikos specialybę įgijęs Jadzės Šerlinskienės sūnus Rimantas, o po penkerių metų – 2009 m. ūkininkavimo ėmėsi ir kitas jos sūnus – Aurelijus.

Šiuo metu Šerlinskai dirba apie 300 ha žemės. Dalyje turimų plotų auginama grūdus. „Auginame kviečius, miežius, avižas, kukurūzus, mišinius, pupas. Iki 2023-ųjų plėtojome ekologinį ūkį, kuriam galima naudoti tik ekologiniame ūkyje užaugintus pašarus, tad didžiąją derliaus dalį sunaudojame pašarams. Kas lieka – parduodame. Dalį ūkio žemių užima pievos ir ganyklos, nes vasarą melžiamas karves leidžiame į lauką“, – ūkį apžvelgia ūkininkas ir priduria, kad ekologinio ūkininkavo atsisakė, kilus abejonėms, kad esant tokiems nenuspėjamiems orams gali neužtekti ekologiškų pašarų.

Bendra visų trijų ūkių banda – apie 300 gyvulių, iš kurių apie 100 – melžiamos karvės. Ūkininkai yra pasirinkę Holšteino juodmarges. Per parą primelžia apie 2 tonas pieno. Dalį bandos sudaro mėsiniai limuzinų veislės galvijai. Apie pusę atsivestų veršiukų ūkininkai parduoda, likusią dalį auginama iki 700–800 kg. Kadangi gyvuliai auginami ekstensyviai, iki pardavimui tinkamo svorio jie auga apie pusantro metų. Mėsiniai galvijai laikomi tvarte.

„Kai parduodi jautuką, visą dieną negali rasti vietos, augini veršiuką, myli, glostai ir...“, – emocijų neslepia Rimantas. Ūkio kūrimui ir plėtrai Rimantas Šerlinskas naudojo kaimo plėtrai skirtomis paramomis. „Pirmąją paramą gavau 2006-aisiais. Tai buvo jaunojo ūkininko įsikūrimui skirta parama. „Tada dar buvo litai. Man skyrė 300 tūkst. litų (apie 87 tūkst. eurų) paramos. Tais laikais tai buvo labai dideli pinigai. Pasinaudodamas šiomis lėšomis nusipirkau įvairių padargų, šienapjovę, – pirmosios paramos reikšmę ūkio plėtrai apibūdina Rimantas Šerlinskas. – Vėliau naudojausi parama, skirta investicijoms į žemės ūkio valdas. Paramomis naudojosi ir mano brolis Aurelijus, ir mama. Paramos lėšas kreipėme ten, kur, mūsų manymu, buvo reikalingiausia ir kad jų panaudojimas sudarytų geresnes sąlygas žmogui ir gyvuliui. Tik, mano manymu, reikėtų sudaryti galimybes paramose dalyvauti šeimos ūkiams, nes ją skiriant atskiriems šeimos narių ūkiams, lėšos ne visada ekonomiškiausiai ir efektyviausiai panaudojamos. Neretai prisiperkama technika tiek, kiek ūkiui nereikia.“

Darbą lengvina nauja technika

Šerlinskių ūkis ženkliai atnaujintas ir per kelerius pastaruosius metus. 2019 m. Rimantas pateikė dvi paraiškas paramai pagal KPP 2014–2020 m. priemonės „Investicijos į materialųjį turta“ veikos sritį „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“. Jau tais pačiais metais jam buvo skirta daugiau kaip 39,9 tūkst. eurų parama. Pasinaudodamas šiomis lėšomis ūkininkas įsigijo kultivatorių, noraginį skutiką, traktoriaus puspriekabę, pašarų transportavimo ir vandens surinkimo įrangas. Buvo patenkinta ir antra Rimanto teikta paraiška – skirta 48,8 tūkst. eurų parama, kuria pasinaudodamas įsigijo teleskopinį krautuva ir prie traktoriaus tvirtinamą grėblį. Nors galimas paramos intensyvumas – 50 proc., bet įgyvendinant šiuos du projektus ūkininko indėlis nuosavomis lėšomis buvo didesnis.

„Įsigyta technika labai palengvino darbą, ji draugiškesnė žmogui ir aplinkai, ekonomiškesnė ir efektyvesnė“, – technika patenkintas Rimantas Šerlinskas. Telšių rajono ūkininkų sąjunga 2021 m. konkurse „Metų ūkis“, įvertindama ūkininkų pastangas saugoti aplinką, Šerlinskių šeimos ūkį apdovanojo už draugišką požiūrį į gamtą.

Ūkyje įdiegta automatizuota probiotikų sistema

Šerlinskių šeimos ūkis yra vienas iš Lietuvos gyvulininkystės ūkių, kuriame Žemės ūkio rūmai (ŽŪR) pagal KPP 2014–2020 m. priemonę „Žinių perdavimas ir informavimo veikla“ veiklos sritį „Parama parodomiesiems projektams ir informavimo veiklai“ įgyvendina projektą „Automatizuotos biotechnologinių produktų purškimo sistemos naudojimas gyvulininkystės ūkiuose, mažinant žemės ūkio biologškai skaidžių atliekų poveikį aplinkai.“

Probiotikai gyvulininkystės ūkiuose naudojami ne tik dėl gyvulių sveikatos, bet ir nemaloniems kvapams šalinti. „Nors probiotikus naudojame tik kelis mėnesius, bet jau pastebime jų poveikį. Užėjus į fermą oras nebe toks tvankus, mažiau nemalonių kvapų“, – projekto naudą apibūdina Rimantas Šerlinskas ir paaiškina, kad ŽŪR projekto pagalba įdiegta automatizuota probiotikų purškimo sistema labiausiai naudinga gyvulių gerovei – neutralizuojant fermoje esančius kvapus gerėja ne tik ūkio darbuotojų, bet ir galvijų savijauta.

Pagerintos ir gyvulių laikymo sąlygos. Pasinaudojant lėšomis, skirtomis pagal tą pačią priemonę Aurelijui Šerlinskui, 2020 m. buvo pastatyta nauja veršidė, kurioje auginami mėsiniai galvijai. Buvo finansuotas ir Jadzės Šerlinskienės pieno ūkio modernizavimo projektas, kurį įgyvendinant atliktas kapitalinis karvidės remontas: pakeistas stogas, durys, sudėti nauji kilimėliai karvėms, atnaujintos melžimo aikštelės plytelės. Šerlinskų šeimos ūkyje sukurtos trys darbo vietos, o vasarą įdarbinamas dar vienas žmogus.

Galminių pieno ūkio plėtra – nuo vienos iki šimto karvių

Genovaitė Galminienė
Kauno rajonas
Gyvulininkystė: Pieno ūkis

Parama: KPP 2014–2020 m. priemonės
„Investicijos į materialųjį turtą“ veiklos sritis
„Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“

Kauno rajone, Krivėnuose, pieno ūkį plėtojanti Genovaitė Galminienė teigia, kad svarbiausieji pagalbininkai jos ūkyje yra vaikai, nuo mažumės visuose darbuose tėvams padėję. Ir dabar kartu su jais ūkį, įregistruotą 1998 m., plėtoja dukra Regina ir sūnus Antanas. Ūkininkai ne kartą naudojosi žemės ūkiui skirta parama.

Didesnė banda – efektyvesnis technikos panaudojimas

„Iš ūkio išgyvename trys šeimos – tėvai, brolis Antanas su žmona ir aš su vyru, – pasakoja Genovaitės Galminienės dukra Regina Bernatoniene. – Paskaičiavome, kad minimaliems visų trijų šeimų poreikiams patenkinti melžiamų karvių bandą turime padidinti iki šimto. Tačiau tokiai bandai buvo reikalingas didesnis tvartas, nes turimame tilpo tik pusę reikalingo gyvulių skaičiaus. 2019 metais už savas lėšas turimą fermą padvigubinome, bet naujai įrengtam plotui buvo reikalinga įranga. 2020 metų birželio mėnesį mama pateikė paraišką pagal KPP 2014–2020 m. priemonės „Investicijos į materialųjį turtą“ veiklos sritį „Parama investicijoms į žemės ūkio veiklas“. Tų pačių metų spalio mėnesį jai buvo skirtas finansavimas ir pasirašyta paramos teikimo sutartis. Projektui įgyvendinti buvo skirta daugiau kaip 28,5 tūkst. eurų. Paramos intensyvumas – beveik 40 procentų.“

Šiuo metu Galminių turima bendra galvijų banda – apie 150. „Ūkio banda gan įvairi. Turime ir simentalių, ir žalujų, bet daugiausia holšteinų, nes norime pamažu pereiti tik prie šios veislės, – ūkio bandą apibūdina pašnekovė. – Atsivestų veršelių eksportui stengiamės neparduoti – neapsimoka, nes už kilogramą gyvo svorio nė po eurą nemoka. Tačiau jei ir eurą mokėtų, mėnesį auginęs veršiuką gautum 50–60 eurų. Tad buliukus dažniausiai nuperka ūkininkai, plėtojantys mėsos ūkius. Kitiems ūkiams parduodame ir dalį telyčaičių. Pašarus stengiamės užsiauginti patys, nes tada žinai, kuo šeri ir kokios kokybės piena melži. Perkame tik baltyminius ir kitus priedus. Per parą primelžiame apie 2,5 tonos pieno.“

Atvedė tikslas – atstatyti senelio dvarą

Genovaitę Galminienę iš Marijampolės į Krivėnus atvedė noras atkurti sovietmečiu nugyventą senelio, vieno pirmųjų prezidento Antano Smetonos laikų Lietuvos apeliacinio teismo teisėjo Mėčiaus Rašinsko, dėl kurio šeima atsidūrė Sibire, dvarą.

Tačiau ne taip lengvai sekėsi sumanymą įgyvendinti. Daug metų prisireikė, kol atsiėmė visus jo turėtus 150 ha. Dvaro teritorijoje buvo ferma, kurioje Genovaitė vedėjos priprašyta, nes fermoje trūko žmonių, įgijo pirmuosius darbo su karvėmis įgūdžius. Net melžti karvę ten išmoko. Inžinierės išsilavinimą turinčiai moteriai tai buvo nemenkas iššūkis.

Vėliau iš tos pačios fermos nusipirko pirmąją telyčaitę, nuo kurios ir prasidėjo pieno ūkio kūrimas. Dar kelias telyčaites atvežė vyro tėvai. Tikras išbandymas buvo pasirengimas žiemai, nes teko šienauti dalgiais, šieną grėbti grėbliais ir rankomis nešti į pašiūrę.

Pirmasis traktorius su plūgu, kultivatoriumi ir bulvių kasimo mašina į Galminių ūkį atkeliavo kaip susikūrusios AB „Lytagos“ reklama. Pasitaupe įsigijo purkštuvą, pasigamino puspriekabę. Bandai didėjant nebeužteko senosios klėties, kurioje buvo įkurdintos pirmosios karvės. Jas perkėlė į buvusią dvaro arklidę. Kadangi tame pastate elektros nebuvo, karves melždavo pasišviesdami žibaline lempa. Elektra į tvartą įsivedė turėdami jau septynias karves ir keturias veršingas telyčias.

Mažais žingsneliais link modernaus ūkio

2005 metais, jau turėdami 37 karves, ūkininkai iš santaupų ryžosi statyti palaido laikymo tvartą. Jame tilpo 50 karvių ir tiek pat prieauglio. Pastačius tvartą reikėjo įrengti srutų rezervuarą. Tada ir apsisprendė teikti paraišką pirmajai paramai, kuria pasinaudodami galėtų įgyvendinti Pieno ir nitratų direktyvos reikalavimus. Už skirtas lėšas ne tik srutų rezervuarą įrengė, bet ir pridėję nuosavų lėšų nusipirko mėšlo skreperius, melžimo įrangą.

Vėliau, tiesa po antro bandymo, Galminams pavyko gauti paramą ūkiui modernizuoti. Šias lėšas investavo į techniką. Įsigytas traktorius ir šienavimo įranga.

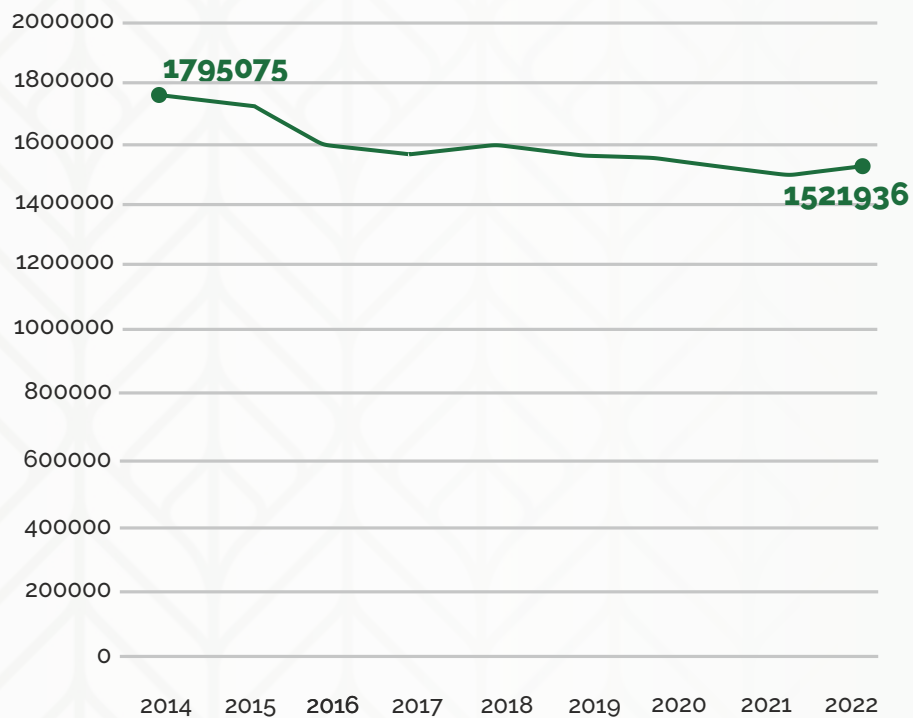
2010 m., pasinaudodami paramos, skirtos pagal KPP 2007–2013 m., lėšomis nusipirko šiaudų smulkintuvą, sručių maišytuvą, elektros generatorių. 2017 m. už paramą, skirtą pagal KPP 2014–2020 m. priemonė „Investicijos į materialųjį turtą“ veiklos sritį „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“ įsigijo teleskopinį krautuvą, siloso atpjovėją, puspriekabę. Pasak ūkininkų, lūkesčius pateisino ir 2020 m. skirta pastaroji parama.

„Kai kalbama apie paramą, neretai susidaro įspūdis, kad teiki paraiškas ir imi pinigus. Toli gražu taip nėra. Ne vienas mūsų teiktas projektas nebuvo finansuotas, o kiekvieną paramą lydi nemažas įsipareigojimų krūvis, – patirtimi apie ūkių finansavimą dalijasi Regina Bernatienė. – Be to, paramos teikimas turi ir kitą pusę – kai naudojantis parama perki techniką ar įrangą, ji ima ir pabrangsta. Kadangi melžiamų karvių neleidžiame į lauką, reikalinga priekaba su žalios masės pjovimo įranga. Kai domėjomės šios priekabos kaina, nesant galimybių jos įsigijimui gauti paramą, kaina buvo viena, bet paaiškėjus, kad tokiai įrangai bus galima naudoti paramos lėšas, jos kaina išaugo trečdaliu. Be abejo, parama kompensuoja dalį išlaidų ir be jos būtų sunkiau ūkį plėtoti ir modernizuoti.“

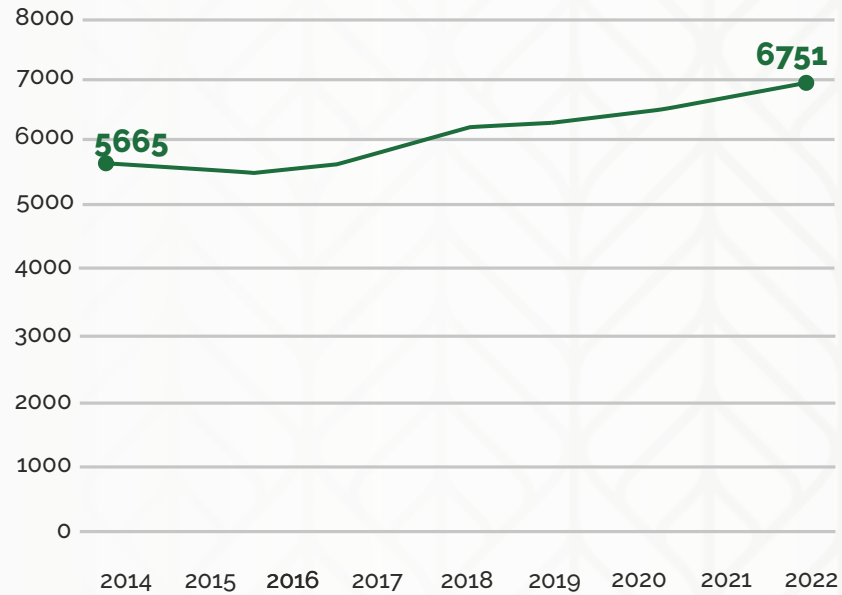
Lietuvoje primelžto pieno kiekis 2014–2020 m. laikotarpiu vidutiniškai mažėjo po 2 proc. kasmet, tačiau, augo karvių produktyvumas. Kasmet iš karvės vidutiniškai buvo primelžiama 2,3 proc. daugiau pieno.

Primelžta pieno, tonomis

Šaltinis: Valstybės duomenų agentūra.

Primelžta pieno iš karvės, kg

Šaltinis: Valstybės duomenų agentūra.

Parama sustiprino ir kooperatyvą, ir jo narius

UAB „Pieno partneriai“

Plungė

Antrojo lygio pieno gamintojų kooperatyvas

Parama: KPP 2014–2020 m. priemonė „Gamintojų grupių ir organizacijų įsisteigimas žemės ūkio sektoriuje“

Pasinaudojant lėšomis, skirtomis pagal KPP 2014–2020 m. priemonę „Gamintojų grupių ir organizacijų įsisteigimas žemės ūkio sektoriuje“, buvo įkurta pirmoji Lietuvoje pieno gamintojų organizacija – UAB „Pieno partneriai“. „Ši organizacija yra antrojo lygio kooperacija, kai, siekdami konsoliduoti pieno kiekį ir padidinti derybines galias realizuojant pieną, jungiasi kooperatyvai, sudarydami dar didesnę junginį“, – sako UAB „Pieno partneriai“ direktorius Rolandas Jurkus.

Kooperacijos keliu – daugiau kaip 20 metų

Kaip teigia UAB „Pieno partneriai“ direktorius Rolandas Jurkus, Žemaitijos pieno gamintojai apsisprendė dirbti kartu dar šio amžiaus pradžioje. „Kooperatyvo sukūrimo idėja gimė smulkiųjų pieno gamintojų galvose. 2001 m. pavasarį buvo įregistruotas pienininkystės sektoriaus žemės ūkio kooperatyvas (ŽŪK) „Pieno gėlė“ ir jau liepos mėnesį pradėjo savo veiklą, padedančią kiekvienam pieno gamintojui už parduodamą pieną gauti daugiau pajamų, – apie kooperacijos pradžią Žemaitijoje pasakoja Rolandas Jurkus, vadovaujantis ir Plungėje veikiančiam kooperatyvui „Pieno gėlė“. – „Pieno gėlė“ kurtis padėjo kooperatyvų

asociaciją „Plungė-Loiret“. Tai buvo bendras Prancūzijos ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės projektas, skirtas kooperacijai skatinti. Prancūzija skyrė pakankamai ženklia sumą kooperacijai plėtoti Lietuvoje, ypač Žemaitijos regione.“

Tada kooperatyvas turėjo vos kelis narius ir per mėnesį parduodavo apie 15 tonų pieno. 2018 m. ŽŪK „Pieno gėlė“ jau vienijo daugiau kaip 550 narių ir per mėnesį parduodavo daugiau kaip 2000 tonų pieno.

Šiuo metu kooperatyvo nariai yra nuo vienos iki 140 karvių turintys pieno ūkiai.

Padėjo apsijungti ir sustiprinti logistiką

„2018 metais mūsų kooperatyvo gyvavimo cikle žengėme naują žingsnį– įkūrėme pirmąją Lietuvoje pieno gamintojų organizaciją – UAB „Pieno partneriai“. Šią bendrovę sudaro trys pripažinti kooperatyvai, dirbantys pienininkystės srityje tikrosios kooperacijos pagrindais. Tai „Pieno gėlė“ Plungėje, „Pamario pienas“ Šilutėje ir „Pienininkai“ iš Kupiškio. Įsteigdami „Pieno partnerius“ praplėtėme veiklos geografiją ir padidinome realizuojamo pieno kiekį, sukūrėme geresnes derybines sąlygas“, – sako Rolandas Jurkus.

Pasak pašnekovo, kurti aukštesnio lygio kooperacijos organizaciją motyvavo galimybė gauti paramą pagal KPP 2014–2020 m. „Kadangi paramos teikimo taisyklėse buvo numatyta, kad steigiamą juridinį vienetą turi sudaryti ne mažiau kaip 10 dalyvių, o Lietuvoje nėra dešimties pripažintų pienininkystės kooperatyvų, pasitelkėme aštuonis pieno ūkius. Steigiamai organizacijai buvo skirta 500 tūkst. eurų parama, kuria turėjome pasinaudoti per penkerius metus. 2023-iaisiais projektą sėkmingai baigėme įgyvendinti, – teigia „Pieno partnerių“ vadovas. – Pasinaudodami parama nusipirkome 4 naujus pienovežius ir dvi priekabas. Tai mums padėjo sustiprinti transporto sektorių ir išauginti pieno realizacijos galimybes. Dabar nėra problemų pristatyti pieną į bet kurią Lietuvos vietovę ar į Lenkiją, nes apie 40 proc. pieno realizuojame Lenkijoje.“

Pašnekovas akcentuoja, kad šiuo projektu „Pieno partneriai“ prisidėjo ir prie aplinkos saugojimo, nes moderni technika yra ekonomiškesnė, mažiau naudoja degalų ir mažiau išmeta teršalų.

„Kadangi visi trys kooperatyvai dirbame tikrosios kooperacijos pagrindais, vieni su kitais dalijamės patirtimi, idėjomis, ieškome veiklai pagerinti naujų sprendimų tiek kooperatyvų viduje, tiek bendravime su ūkiais. Stengiamės aktyviai prisidėti prie kooperacijos plėtojimo visoje Lietuvoje. Taip pat per kooperatyvų asociaciją „Kooperacijos kelias“ inicijuojame ir kooperacijos teisinės bazės tobulinimą“, – pažymi pašnekovas.

Nauda kiekvienam nariui

Parama „Pieno partneriams“ sustiprina ir visus šios organizacijos narius. „Pinigai neatsiranda iš niekur ir, jei būtų reikėję transportą atnaujinti be paramos, kiekvienas gamintojas būtų turėjęs tam skirti žymiai didesnę dalį savo pajamų, kad būtume galėję sukaupti investicijoms reikalingą rezervą. Kadangi parama finansavo du trečdalius išlaidų, patiems pridėti reikėjo tik trečdalį transporto sektoriaus atnaujinimui reikalingų lėšų. Vadinasi, kiekvienas organizacijos narys galėjo skirti daugiau lėšų savo veiklos gerinimui, materialinės bazės stiprinimui“, – teigia Rolandas Jurkus.

Be to, kiekvienas organizacijos narys gali ir atskirai naudotis parama. „Per pastaruosius penkerius metus parama sėkmingai pasinaudojo ir ŽUK „Pieno gėlė“. 2018 metais buvome pateikę paraišką pagal KPP 2014–2020 m. priemonę „Parama investicijoms į žemės ūkio produktų perdirbimą, rinkodarą ir (arba) plėtrą“. Kooperatyvui buvo skirta 140,5 tūkst. eurų parama, kurios intensyvumas – 50 procentų. Už paramą „Pieno gėlė“ įsigijo du modernius pienovežius ir priekabą. Du pienovežius ir priekabą kooperatyvas įsigijo ir pasinaudodamas 190 tūkst. eurų parama, kuri suteikta pagal tos pačios programos priemonės „Investicijos į materialųjį turtą“ veiklos sritį „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“. Šiuo metu kooperatyvas technika yra apsirūpinęs, svarbu turėti ką vežti, nes, kaip bebūtų

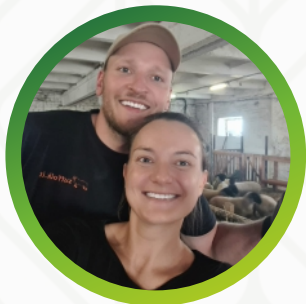

gaila, itin sparčiai mažėja pieno ūkių – iš rinkos traukiasi smulkieji. Tai iš dalies natūralus procesas, nes didelė dalis smulkiųjų ūkininkų yra garbaus amžiaus ir atsisako ūkio. Gerai bent jau tai, kad dauguma besitraukiančių iš pieno gamybos smulkiųjų ūkių savininkų karves parduoda kitiems kooperatyvo nariams, tad superkamo pieno kiekis nemažėja. Gera žinia – auga vidutiniai ūkiai. Per savo veiklos metus kooperatyvas užaugino ir stambių ūkių, kurie pradėjo nuo 2–3 karvių, o dabar jau turi šimto ir daugiau karvių bandas. Kooperatyvas ne tik superka pieną, bet ir visomis įmanomomis priemonėmis padeda su juo bendradarbiaujantiems ūkiams apsirūpinti reikalingomis priemonėmis, pašarinių žolių sėkla, teikia buhalterinės apskaitos paslaugas, konsultuoja paramos gavimo klausimais, užpuolus negandoms padeda finansiškai. „Esame augantis, bręstantis ir tobulėjantis organizmas, tad atėjo laikas galvoti apie naują mūsų raidos etapą“, – sako Rolandas Jurkus.

Ir nors, pasak jo, Lietuva pagal kooperacijos lygmenį kol kas smarkiai atsilieka nuo ES vidurkio, bet palankių sprendimų kooperacijai stiprinti esama. „Labai gerai, kad vertinant paraiškas paramai gauti kooperatyvo nariams skiriami papildomi balai“, – pasidžiaugia ŽŪK „Pieno gėlė“ ir UAB „Pieno partneriai“ direktorius Rolandas Jurkus.

Misija – užauginti sufolkų genetiką pagerinančius reproduktorius

Eimantė Laucevičienė
Šiaulių rajonas
Gyvulininkystė: Avininkystės veislininkystė

Parama: KPP 2014–2020 m. priemonės „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos sritis „Parama jaunųjų ūkininkų įsikūrimui“; priemonės „Investicijos į materialųjį turtą“ veiklos sritis „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“

Eimantė ir Evaldas Laucevičiai ūkininkauti pradėjo prieš dešimt metų. „Tėvai turėjo nedidelį augalininkystės ūkį, kurio dalį vėliau panaudojome avininkystės plėtrai“, – sako Šiaulių rajono Milvydų kaime ūkininkaujantis Evaldas Laucevičius. Ūkio specializacija – avininkystės veislininkystė.

Ūkio plėtrą spartino parama

„Iš pradžių turėjome kelias avis, tad jų auginimas buvo labiau panašus į pomėgį, o ne į verslą“, – ūkio pradžią apibūdina Eimantė ir Evaldas Laucevičiai. Pasak jų, perėjimas prie avininkystės įvyko tarsi savaime. Ūkininkai susidomėjo sufolkų veislės avimis ir nusprendė specializuotis veislininkystėje. „Nors Lietuvoje sufolkų buvo ir yra, bet jų genetinė vertė nėra labai aukšta. Mūsų ūkio misija – užauginti šios veislės reproduktorius, kuriuos naudojant ir kituose ūkiuose būtų galima padidinti pelningumo rodiklius ir prisidėti prie avininkystės sektoriaus progreso Lietuvoje“, – sako Evaldas.

2016 m. pašnekovų ūkį pasiekė pirmoji parama. Ji buvo skirta Evaldai pagal KPP 2014–2020 m. priemonės „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos sritį „Parama smulkiesiems ūkiams“. „Buvome neseniai pradėję ūkininkauti, tad beveik visą 15 tūkst. eurų paramą panaudojome veislinėms avims įsigyti. Už likusią sumą nusipirkome elektrinius tinklus avių ganymui“, – pirmosios paramos naudą apibūdina ūkininkai.

Ūkio plėtrai reikšmingesnė buvo Eimantei Laucevičienei suteikta parama pagal KPP 2014–2020 m. priemonės „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos sritį „Parama jaunųjų ūkininkų įsikūrimui“. Buvo skirta 40 tūkst. eurų parama. „Labai gerai, kad 80 proc. skirtos paramos buvo išmokėta prieš pradėdant projektą, likusi dalis – jį užbaigus, – paramos jaunesiems ūkininkams privalumus vardiija ūkininkė. – Kitas šios priemonės privalumas – skiriant paramą jaunas ūkininkas nėra įpareigojamas prie projekto prisidėti nuosavomis lėšomis. Besikuriančiam jaunajam ūkininkui tai labai naudinga.“

Ir šios paramos didžiausią dalį ūkininkai panaudojo veislinių avių įsigijimui. „Tada iš Olandijos nusipirkome 80 sufolkų ėriavedžių“, – parama pasidžiaugia Laucevičiai.
Už likusią paramos dalį jie įsigijo pievų atsėjimo agregatą.

Jauniesiems ūkininkams – didesnės galimybės

„Labai gerai, kad jauniesiems ūkininkams suteikiamos didesnės galimybės pasinaudoti ir kitomis KPP 2014–2020 m. priemonėmis. 2022 m. pateikiau paraišką pagal KPP 2014–2020 m. priemonę „Investicijos į materialųjį turtą“ veiklos sritį „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas.“ Bendra projekto vertė – 137 tūkst. eurų, o paramos intensyvumas – 70 proc., nes vertinant projektą papildomi balai buvo skirti kaip jaunajai ūkininkei“, – dėmesį jauniesiems ūkininkams akcentuoja Eimantė.

Šis projektas pradėtas įgyvendinti 2022-aisiais. Didelė dalis paramos panaudota infrastruktūrai kurti. „Avidę esame įkūrę Ketūnų dvaro karvidėje, pastatytoje 1928 metais. Pastatui buvo būtinas remontas. Įgyvendindami projektą didžiausią paramos lėšų dalį skyrėme pastato atnaujinimui. Taip pat susiremontavome ir šalia esančią tais pačiais metais pastatytą buvusią dvaro arklidę, kuria iki šiol nesinaudojome. Taigi pasinaudodami parama ne tik pagerinome avių laikymo sąlygas, bet ir praplėtėme jų laikymo plotą ir dabar galime didinti bandą, – paramos naudą apžvelgia ūkininkai. – Įgyvendindami šį projektą taip pat įsigijome automatinę avių šėryklą, leidžiančią pakankamai išmaniai ūkininkauti. Kadangi šiais metais skaitmenizavome bandą, nuskaitomas kiekvienos į šėryklą įėjusios avies kodas ir jai įėdžias suberiamas tuo laiku priklausančių pašarų kiekis. Pasvėrę gyvulį sprendžiame, ar jam užtenka užprogramuoto pašaro kiekio, ar reikia jį padidinti. Įsigyta automatinė šėrykla leidžia vienoje vietoje laikyti šimtą avių ir kiekvieną jų šerti skirtingomis pašaro normomis. Kitas šios šėryklos privalumas – gyvulys šeriamas ne vieną kartą per dieną, kai jam suberiamas visos dienos pašaras, bet tą pačią normą jis gauna per kelis kartus. Taip šeriant žymiai geresnis pašarų įsisavinimas, neapsunkinamas gyvulio virškinimas. Gyvulio veterinarinei priežiūrai įsigijome apvertimo stakles, transportavimui – dviaukštę avių pervežimo priekabą. Tam, kad užtikrintume kokybišką pašarų sandėliavimą, pasistatėme tentinį angarą.“

Šiuo metu Eimantės ir Evaldo ūkyje – 160 veislinių sufolkų veislės ėriavedžių. „Prieš kelerius metus galvojome, kad užteks 100 ėriavedžių, bet modernizavę pastatus tikimės jų skaičių padidinti iki 200,–“ sako ūkininkai – Avininkystės plėtra – lėtas procesas, o parama paspartino ūkio vystymąsi ir patrupino kelią į modernaus ūkio kūrimą, nes toms investicijoms, kurias jau esame įgyvendinę, būtų prisireikę žymiai ilgesnio laiko.“

Laucevičių ūkyje auginamos škodžių veislės avys padeda gaminti saulės energiją – besiganydamos saulės elektrinių parke, jos nuėda žolę, kuri daugiau užžėlusį trukdytų elektros gamybai. „Jei ne avys, žolę elektrinėje reikėtų pjauti. Taigi avių ganymas elektrinėje – šimtaprocentinė sinergija“, – teigia Evaldas Laucevičius ir priduria, kad idėja laikyti škudes ir kilo kaimynystėje UAB „Saulės grąža“ pastačius didžiulį saulės elektrinių parką.

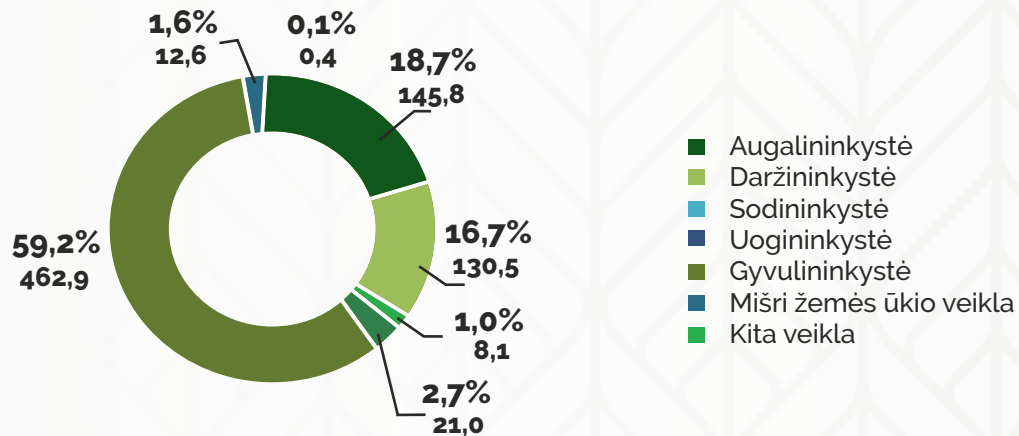
Parama investicijoms į žemės ūkio sektorius

Viena reikšmingiausių pagal KPP 2014–2020 m. paramų – parama investicijoms. Šios lėšos padėjo švelninti struktūrinius pokyčius, žemės ūkiui prisitaikyti prie kintančių ekonomikos sąlygų, klimato kaitos. Ypač ji svarbi pieninei ir mėsinei gyvulininkystei, daržininkystei, sodininkystei ir uogininkystei. Papildomas dėmesys buvo skiriamas jaunesiems ūkininkams ir smulkiesiems ūkiams.

Iš viso 2014–2022 m. laikotarpiu patvirtinta parama investicijoms į žemės ūkio valdas, jaunųjų ūkininkų įsikūrimui ir smulkiesiems ūkiams siekė 781,2 mln. eurų. Iš jų investiciniams projektams:

- **Gyvulininkystei – 462,9 mln. eurų (59,2 proc.);**
- **Augalininkystei – 145,8 mln. eurų (18,7 proc.);**
- **Daržininkystei – 130,5 mln. eurų (16,7 proc.);**
- **Uogininkystei – 21 mln. eurų (2,7 proc.);**
- **Sodininkystei – 8,1 mln. eurų (1 proc.);**
- **Mišriai žemės ūkio veiklai – 12,6 mln. eurų (1,6 proc.);**
- **Kategorijai „kita veikla“ priskirti jaunųjų ūkininkų ir smulkiųjų ūkių įgyvendinami projektai, neatitinkantys kitų kategorijų kriterijų (įgyvendinant šiai kategorijai priskirtus projektus, kaip ir kitų projektų atveju, daugiausiai įsigyjama žemės ūkio technika, ūkiniai gyvūnai ir daugiamečiai augalai), jiems patvirtinta parama sudaro 0,1 proc. visos investicinės paramos.**

Patvirtintos investicinės paramos investicijoms į žemės ūkio valdas, jaunųjų ūkininkų įsikūrimui ir smulkiesiems ūkiams pasiskirstymas pagal žemės ūkio sektorius 2014–2022 m., mln. Eur

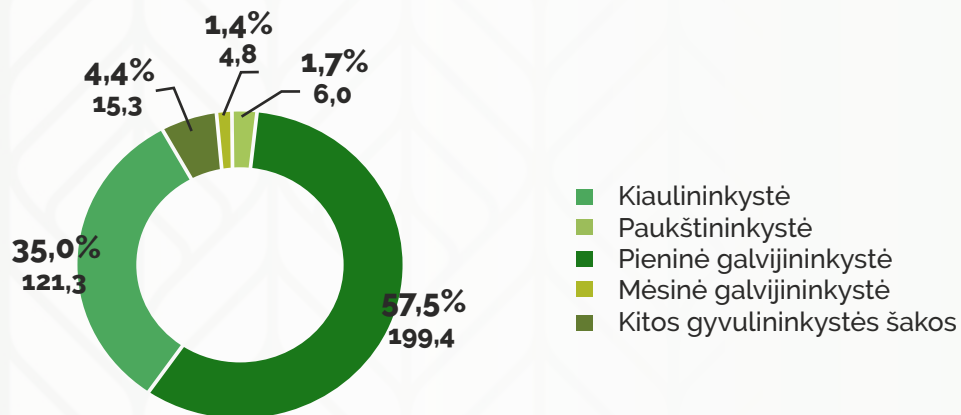

Šaltinis: Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos 2014–2022 metų įgyvendinimo ataskaita. ESTEP, 2023.

Didžiausia paramos suma – 346,8 mln. eurų – gyvulininkystės sektoriuje buvo skirta investicijoms į žemės ūkio valdas. Iš tos sumos:

- Pieninei galvijininkystei – 199,4 mln. eurų (57,5 proc.);
- Mėsinei galvijininkystei – 121,3 mln. eurų (35 proc.);
- Paukštininkystei – 6 mln. eurų (1,7 proc.);
- Kiaulininkystei – 4,8 mln. eurų (1,4 proc.);
- Kitoms gyvulininkystės šakoms – 15,3 mln. eurų (4,4 proc.).

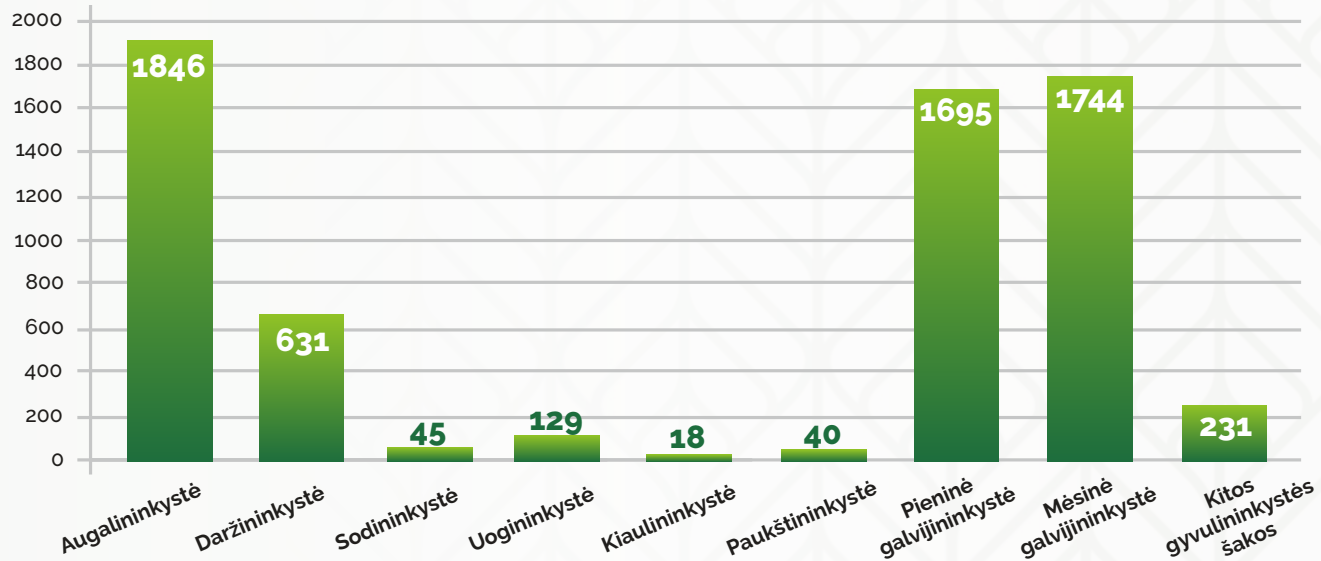
Patvirtintos paramos investicijoms į žemės ūkio valdas gyvulininkystei pasiskirstymas pagal sektorius 2014–2022 m., mln. Eur

Šaltinis: Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos 2014–2022 metų įgyvendinimo ataskaita. ESTEP, 2023.

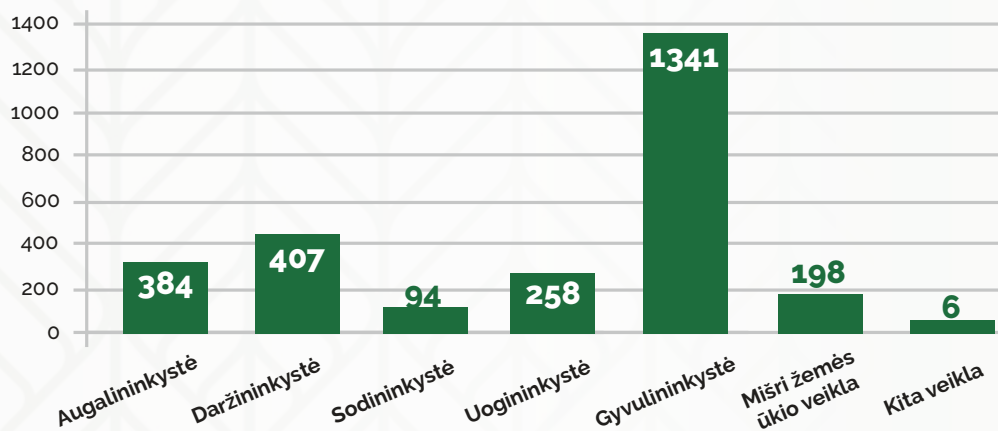
Pagal visas investicinės paramos veiklos sritis 2014–2022 m. laikotarpiu daugiausia buvo paremta gyvulininkystės sektoriaus projektų.

Parama investicijoms į žemės ūkio valdas

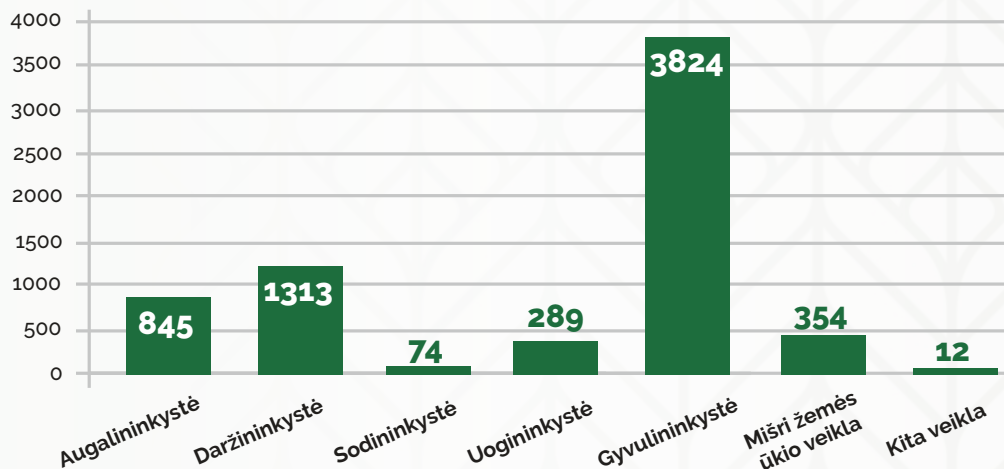
Šaltinis: Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos 2014–2022 metų įgyvendinimo ataskaita. ESTEP, 2023.

Parama jaunųjų ūkininkų įsikūrimui

Šaltinis: Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos 2014–2022 metų įgyvendinimo ataskaita. ESTEP, 2023.

Parama smulkiesiems ūkiams

Šaltinis: Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos 2014–2022 metų įgyvendinimo ataskaita. ESTEP, 2023.

Įgyvendinant investicinius projektus gyvulininkystės sektoriuje, dažniausiai buvo įsigyjama žemės ūkio technika ir įranga (traktoriai, krautuvai, įvairūs žemės apdirbimo padargai); pašarų galvijams ruošimo ir dalijimo įrenginiai (šienapjovės, grėbliai, javų nuėmimo kombainai, pašarų dalytuvai, girdyklos ir pan.); mėšlo tvarkymo įrenginiai (mėšlo smulkintuvai, mėšlo kratytuvai, melžimo įrenginiai/ melžimo robotai, pieno aušintuvai). Taip pat investicijoms į žemės ūkio valdas parama skirta pastatų (fermų, angarų, gamybinių pastatų) statybai, rekonstravimui ar kapitaliniam remontui, buvo paremtos jaunųjų ūkininkų investicijos skirtos ūkiniams gyvūnams įsigyti.

Igyvendinant projektus augalininkystės sektoriuje, dažniausiai buvo įsigyjama žemės ūkio technika ir įranga (traktoriai, javų nuėmimo kombainai, plūgai, skutikai, kultivatoriai, sėjamosios, purkštuvai, trąšų barstytuvai ir pan.). Taip pat paremtos investicijos į žemės ūkio valdas, skirtos gamybinių pastatų, grūdų talpyklų statybai.

Igyvendinant projektus daržininkystės sektoriuje, dažniausiai buvo įsigyjama žemės ūkio technika ir įranga (traktoriai, sėjamosios, sėklų sodinamosios, skutikai, plūgai, kultivatoriai, purkštuvai, trąšų barstytuvai, krautuvai ir pan.). Investuojama ir į bulvių sodinamąsias, nuėmimo kombainus, daržovių fasavimo įrangą. Taip pat investuojama į infrastruktūros kūrimą valdoje – artezinių gręžinių ir laistymo įrenginių įrengimas, gamybinių pastatų statyba, rekonstrukcija, šiltnamių statyba. Buvo remiamos jaunųjų ūkininkų investicijos, skirtos daugiamečiams augalams ir jų sodinimo paslaugoms įsigyti.

Igyvendinant projektus uogininkystės sektoriuje, dažniausiai buvo įsigyjama žemės ūkio technika ir įranga (traktoriai, kultivatoriai, purentuvai, šienapjovės, uogininkystės įranga ir pan.). Taip pat investuojama į gamybinių pastatų, angarų statybą, infrastruktūros kūrimą valdoje – artezinių gręžinių ir laistymo sistemų įrengimas, tvenkinių iškasimas. Buvo remiamos jaunųjų ūkininkų investicijos skirtos daugiamečiams augalams ir jų sodinimo paslaugoms įsigyti.

Igyvendinant projektus sodininkystės sektoriuje, dažniausiai buvo įsigyjama žemės ūkio technika ir įranga (traktoriai, purkštuvai, krautuvai, smulkintuvai, sodininkystės įranga). Taip pat investuojama į infrastruktūros kūrimą valdoje – artezinių gręžinių ir laistymo įrenginių įrengimas bei daugiamečių augalų ir jų sodinimo paslaugų įsigijimą.

